

*Посолство на Испания
в България*

*Държавна агенция „Архиви“
на Република България*

*Дипломатия през сърцата на два народа
110 години
дипломатически отношения между
България и Испания*

---

*Diplomacia desde el afecto
110º aniversario
de las relaciones diplomáticas entre
Bulgaria y España*

Каталог на изложба

Catálogo de la exposición

110 España y Bulgaria Испания и България

През 2020 г. се навършват 110 години от установяването на дипломатическите отношения между Испания и България. По този повод имахме привилегията тясно да си сътрудним с Държавна агенция „Архиви“ за организирането на тази изложба, представяща различните сфери – политически, дипломатически, културни, икономически и социални, белязали годините на съвместната ни история. Фондовете на Държавния архив, в съчетание с всеотдайността и усилията на неговите архивисти, дадоха възможност до широката публика да достигнат многобройни и интересни документи и снимки, разкриващи връзките между двата народа.

На 8 май 1910 г. е поставено официалното начало на дипломатическите ни отношения, малко след като България е постигнала своята Независимост през 1908 г. Няколко месеца по-късно Кралство Испания изпраща първия си дипломатически представител, който на 20 януари 1911 г. връчва акредитивните си писма на българския цар Фердинанд, а през 1923 г. първият български дипломатически представител връчва акредитивните си писма на крал Алфонсо XIII.

Така се установява една връзка между двата края на Европа, която и до ден днешен не престава да укрепва и да се развива. Последвалото откриване на дипломатически легации и почетни консулства в двете държави, сключването на търговски и икономически споразумения, както и официалните

Este año 2020 se cumplen 110 años del establecimiento de relaciones diplomáticas entre España y Bulgaria. Con esta ocasión, hemos tenido el privilegio de colaborar estrechamente con la Agencia Estatal de Archivos en la organización de esta exposición que muestra la diversidad de aspectos –políticos, diplomáticos, culturales, económicos y sociales – que han jalonado los años de nuestra historia común. Los fondos del Archivo Nacional, junto a la implicación y esfuerzo de sus investigadores, han permitido sacar a la luz numerosos e interesantes documentos e imágenes que ponen de relieve los vínculos entre nuestras dos naciones.

El 8 de mayo de 1910 marcó el inicio oficial de las relaciones diplomáticas, poco después de que Bulgaria hubiera culminado su independencia en 1908. Meses después, el Reino de España envía a su primer representante diplomático que presenta las cartas credenciales al Zar búlgaro Fernando un 20 de enero de 1911, así como en 1923 el primer representante diplomático búlgaro presenta sus credenciales al Rey Alfonso XIII.

Se había establecido de esta manera una relación entre ambos extremos de Europa que no ha dejado de crecer y enriquecerse. La consecuente apertura de legaciones diplomáticas y consulados honorarios, la firma de acuerdos comerciales y económicos que se suceden, así como las visitas oficiales y contactos políticos y diplomáticos, hacen que hoy podamos constatar la solidez

Съставители
Иванка Гезенко, Димитър Стоименов
Димитър Попов, Анхелес Аластруе

Превод на испански
Анхелес Аластруе, Силвия Велинова

Технически сътрудник
Светла Николова

Дизайн
Ивелина Велинова, д-р Стоян Бунджулов

Консултант
Алехандро Поланко Мата, Посланик на
Испания в България

Compilado y editado por:
Ivanka Gezenko, Dimitar Stoimenov,
Dimitar Popov; Ángeles Alastrué

Traducción al español:
Ángeles Alastrué, Silvia Velinova

Asistente técnico:
Svetla Nikolova

Artista:
Ivelina Velinova, Phd Stoyan Bundjulov

Consultor de diseño:
Embajador: Alejandro Polanco Mata,
Embajador de España en Bulgaria

© Държавна агенция „Архиви“, 2020

© Ивелина Велинова, 2020

ISBN 978-619-7070-33-0

посещения и контакти на политическо и дипломатическо ниво, дават своя принос, за да можем днес да изтържнем стабилността на нашите отношения. Всъщност, политическите и дипломатическите етапи в историята на нашите отношения, на които изложбата прави преглед, стигат до присъединяването на Испания и България към Европейския съюз и НАТО. Именно тази обща принадлежност е основата на днешното ни тясно сътрудничество в лоното на европейските институции и форуми.

Тази изложба цели също така да покаже, а оттам идва и нейното заглавие, как останалите взаимоотношения – културни, социални и човешки – не са преставали да съществуват и да се обновяват, дори и в годините, когато политическите отношения са били ограничени в резултат на историческите обстоятелства в двете ни държави. Несъмнено снимките и документите, които показваме тук, са видимият израз на тези връзки, съществуващи много преди официалното установяване на дипломатическите отношения. Така, сред елементите, на които набляга изложбата, литературата и езикът се очертават като основното двупосочно средство за културен обмен между българите и испанците. Художниците, писателите, историците, преводачите, преподавателите и експертите, както български, така и испански, почувствали и изразили взаимния интерес към историята и културата на нашите две страни, са много повече, отколкото си представяме.

В по-близък план, науката, изкуството във всичките му проявления, спортът, пътуванията и многобройната българска общност, установила се в Испания, продължават да допринасят за специалната привързаност, която съществува между двете ни страни, разположени в южната част на Европа.

“България е Андалусията на Изтока!”, възкликва с възхищение испанският корес-

de nuestras relaciones. En efecto, los hitos diplomáticos y políticos a lo largo de la historia de nuestras relaciones, cuyo recorrido nos muestra la exposición, llegan hasta la incorporación de España y de Bulgaria a la Unión Europea y a la OTAN. Y es esta mutua pertenencia la principal base de nuestra actual y estrecha colaboración en el seno de las instituciones y foros europeos.

Pero esta exposición quiere poner también de relieve, y de ahí su título, cómo otro tipo de vínculos –culturales, sociales y humanos– no han cesado de producirse y renovarse, incluso en los años en que las relaciones políticas fueron reducidas por el contexto histórico de nuestros respectivos países. En efecto, las imágenes y documentos que aquí mostramos son expresión visible de estos vínculos, aún anteriores al establecimiento oficial de relaciones diplomáticas. Así, entre los elementos que destaca la exposición, la literatura y la lengua se han configurado como canal transmisor en ambos sentidos de las afinidades culturales de los búlgaros y los españoles. Son más numerosos de lo que pensamos los artistas, escritores, historiadores, traductores, periodistas, profesores y expertos, tanto búlgaros como españoles, que han sentido y expresado el mutuo interés por la historia y la cultura de nuestros países.

Más recientemente, la ciencia, el arte en todas sus expresiones, el deporte, los viajes, o la amplia comunidad búlgara asentada en España, continúan contribuyendo a ese especial afecto que existe entre nuestros países situados ambos al sur de Europa. “¡Bulgaria es la Andalucía del Oriente!” llegó a expresar con admiración el corresponsal español Saturnino Giménez, enviado por la revista madrileña “La Academia” a presenciar la liberación de la ciudad de Veliko Tarnovo en 1879.

Mirando hacia el futuro, resulta prometedor el comprobar el creciente interés por el apren-

понтент Сатурнино Хименес, изпратен от мадридското списание „Ла Академия”, за да отрази освобождението на град Велико Търново през 1879 г.

Гледайки към бъдещето, е обнадеждаващо нарастващият интерес към изучаването на испански език сред българските младежи, така както го доказва наличието на 14 езикови гимназии, в които се изучава испански език, 150 средни училища, в които се преподава нашия език, както и Институт „Сервантес” в София, съществуващ от 2006г.

Надявам се изложбата да ви накара да преоткриете разнообразието и богатството на отношенията между Испания и България, които тази година честват своята 110-годишнина и да доловите с оптимизъм бъдещото им развитие. Посолството на Испания в София изразява дълбоката си благодарност и признателност към Държавна агенция „Архиви”, както и към българските власти и българското общество, които са допринесли и продължават да допринасят с всеки изминал ден за стабилността на нашите отношения.

Алехандро Поланко Мата
Посланик на Испания в България

dizaje del español entre los jóvenes búlgaros, como lo muestra la existencia hoy de 14 Secciones Bilingües en español, los 150 institutos de enseñanza secundaria donde se enseña nuestra lengua, así como un Instituto Cervantes en Sofía desde 2006.

Espero que esta exposición les haga constatar la diversidad y riqueza de las relaciones entre España y Bulgaria, que este año celebran sus 110 años, y percibir con optimismo su futura evolución. Por parte de la Embajada de España en Sofía expresamos nuestro profundo agradecimiento y satisfacción a la Agencia Estatal de Archivos, así como, por extensión, a las autoridades y a toda la sociedad búlgara en su conjunto, que han contribuido y contribuyen cada día a la solidez de nuestras relaciones.

Alejandro Polanco Mata
Embajador de España en Bulgaria

Официалната история на българо-испанските дипломатически отношения започва на 8 май 1910 г., когато за свой първи извънреден пратеник и пълномощен министър Испания изпраща в София дон Мануел Мултето и Кортина, акредетиран едновременно в Румъния, Сърбия и България със седалище в Букурещ. Този акт става възможен след обявяване на Независимостта на България, когато страната може да провежда не само формално, но и юридически самостоятелна външна политика. В историческата наука често пъти датите на установяването на двустранни дипломатически отношения предизвикват спорове. В този смисъл ДА „Архиви“ за първи път представя документи, които проследяват най-ранните контакти за установяването на дипломатическите отношения между България и Испания. Почти две години преди акредитирането Дон Мануел Мултето и Кортина в София, испански и български дипломати извървяват най-трудните първи крачки към двустранните отношения на неутрална територия – във Виена. На 14 юни 1908 г. в сърцето на Европа, Михаил Сарафов, български дипломатически представител се среща с Маркиз Каза Ареляно, испански пълномощен министър и обсъждат намерението на Испания да открие една дипломатическа легация за Букурещ, Белград и София. Така двете държави, които нямат обща граница официално потвърждават сърдечните отношения между народите си и дават възможност за по-голямо сближаване в търговските, политическите и културни отношения. Поставя се началото на двустранни отношения, които въпреки известно прекъсване, днес отбелязват 110 години.

Настоящата документална изложба е добър пример за успешното сътрудничество между Посолството на Кралство Испания в София и Държавна агенция „Архиви“ и е

La historia oficial de las relaciones diplomáticas búlgaro-españolas comenzó el 8 de mayo de 1910 cuando España envió a Don Manuel Multedo y Cortina a Sofía como su primer enviado extraordinario y Ministro Plenipotenciario, acreditado simultáneamente en Rumanía, Serbia y Bulgaria, con sede en Bucarest. Este acto fue posible después de la declaración de Independencia de Bulgaria, cuando el país pudo llevar a cabo no solo formalmente, sino también legalmente una política exterior independiente. En la ciencia histórica, las fechas del establecimiento de relaciones diplomáticas bilaterales a menudo provocan controversias. En este sentido, la Agencia Estatal de Archivos presenta por primera vez documentos que trazan los primeros contactos para el establecimiento de relaciones diplomáticas entre Bulgaria y España. Casi dos años antes de la acreditación de Don Manuel Multedo y Cortina en Sofía, los diplomáticos españoles y búlgaros dieron los primeros pasos más difíciles hacia las relaciones bilaterales en un territorio neutral: Viena. El 14 de junio de 1908, en el corazón de Europa, Mihail Saráfov, un enviado diplomático búlgaro, se reunió con el Marqués Casa Arellano, Ministro Plenipotenciario español, para discutir la intención de España de abrir una legación diplomática para Bucarest, Belgrado y Sofía. Así, los dos países, que no tienen una frontera común, confirman oficialmente las relaciones cordiales entre sus pueblos y permiten un mayor acercamiento en las relaciones comerciales, políticas y culturales. Se marca el inicio de las relaciones bilaterales que, a pesar de alguna interrupción, hoy cumplen 110 años.

Esta exposición documental es un buen ejemplo del éxito de la cooperación entre la Embajada del Reino de España en Sofía y la Agencia Estatal “Archivos” y es la primera de este tipo. El trabajo conjunto de las dos instituciones tiene como objetivo delinear cómo se han desarrolla-

първата по рода си. Съвместната работа на двете институции има за цел да очертае развитието на всички аспекти на отношенията между двете страни. С документи и фотографии са показани основни моменти от откриването на дипломатически представителства на Испания в София и на България в Мадрид, сключените двустранни договори и конвенции, отзвукът от Испанската гражданска война и последвалите кризи в отношенията, нарастващият културен обмен, приликите в съхранените традиции и общият поглед към перспективите в ЕС. Значително място е отделено на Хулио Паленсия – дипломатът, който изпълнява задълженията си отвъд изискванията на дълга и спасява много човешки животи в мрачните години на Холокоста. И днес испанските евреи в България обичат и помнят дипломата Паленсия.

Особено място е отредено на проекцията на испанския език и култура в България – днес повече от 200 000 българи пребивават и работят в Испания, а испанският е най-бързо развиващия се чужд език по брой студенти в България. Намерението на кураторите на изложбата – Иванка Гезенко, Димитър Стоименов, Димитър Попов, Анхелес Аластруе, обаче е не само да бъдат представени отделни събития и личности, заемащи важно място в двустранните ни отношения. Тяхната идея е да бъде очертана една по-обща емоционална и интелектуална среда, която прозира отвъд документите и която в значителна степен предопределя онези дълбоки чувства на взаимност и на споделена близост, които бележат тези отношения като дипломация, преминала през сърцата на два народа.

Доц. д-р Михаил Груев
Председател на Държавна агенция „Архиви“

dotodos los aspectos de las relaciones entre los dos países. Documentos y fotografías muestran lo más destacado de la apertura de misiones diplomáticas de España en Sofía y de Bulgaria en Madrid, los tratados y convenios bilaterales concluidos, el eco de la Guerra Civil española y la posterior crisis en las relaciones, el creciente intercambio cultural, las similitudes en las tradiciones conservadas y una visión común en el marco de la UE. Se le da un lugar significativo a la figura de Julio Palencia, el diplomático español que cumple con sus funciones más allá del deber y salva muchas vidas en los años oscuros del Holocausto. Incluso hoy, los judíos de origen españoles en Bulgaria y recuerdan con cariño al Embajador Palencia. Los sobrevivientes del Holocausto lo llaman Don Julio (“Sr. Julio”), y para muchos fue la única esperanza de salvación.

Se concede un lugar especial a la proyección de la lengua y la cultura españolas en Bulgaria: hoy en día más de 200.000 búlgaros viven y trabajan en España, y el español es la lengua extranjera de mayor crecimiento en número de estudiantes en Bulgaria.

Sin embargo, la intención de los comisarios de la exposición, Ivanka Gezenko, Dimitar Stoimenov, Dimitar Popov, Angeles Alastrué, no es solo presentar eventos individuales y personalidades que ocupan un lugar importante en nuestras relaciones bilaterales. Su idea es mostrar también el ambiente emocional e intelectual más generalizado que trasciende los documentos y que predetermina, en gran medida, esos profundos sentimientos de reciprocidad y cercanía compartida que marcan estas relaciones, como la diplomacia desde el efecto de dos pueblos.

Prof. Asociado Dr. Mihail Gruev
Presidente de la Agencia Estatal „Archivos“

Карта на Европа с означение на българските земи от Каталанският атлас на Авраам Крескес. 1375 г. ДАА – Библиотека

Мара manuscrito de Europa con indicación de los territorios búlgaros del Atlas catalán de Abraham Cresques. Año 1375.

Каталанският атлас на Авраам Крескес (на каталонски: *Atlas Català*; на кастилски: *Atlas Catalán*) е един от най-значимите и важни запазени до днес средновековни картографски сборници отпреди епохата на Великите географски открития. Топографската служба на Българската армия в Троян съхранява копие на Каталански атлас. На него са нанесени 18 селища на българска територия.

El Atlas Catalán de Abraham Cresques es una de las colecciones cartográficas medievales conservadas hasta hoy día más importantes de antes de la era de los Grandes Descubrimientos Geográficos. El Servicio Topográfico del Ejército Búlgaro en Troyan conserva una copia del Atlas Catalán donde están incluidos 18 pueblos en territorio búlgaro.

Миниатюри от хрониката на Йоан Скилица в библиотеката в Мадрид. ДАА – Библиотека

Miniaturas de la crónica de Ioannes Scylitzes en la Biblioteca nacional de Madrid.

Името “българин” се появява за първи път в испанските писмени източници в „Обща хроника на Испания“, написана през XIII в. в Толедо, столицата на Кралство Кастилия, под егидата на Алфонсо X „Ел Сабио“. През същия век Иван Асен II е цар във Велико Търново, столицата на българското царство.

El gentilicio “búlgaro” se menciona por primera vez en fuentes escritas españolas en la “Crónica General de España” escrita en el s. XIII en Toledo, capital del reino de Castilla, bajo los auspicios de Alfonso X “El Sabio”. En ese mismo siglo Iván Asen II reina desde Veliko Tarnovo, capital del reino de los búlgaros.

„Исторически обзор“ – хроника от византийския историк Йоан Скилица. През XII в., в Сицилия е направен илюстриран препис на хрониката, който се намира в Националната библиотека на Испания в Мадрид и е известен като Мадридският Скилица. Това е единственият оцелял илюстриран гръцки летопис, който съдържа 574 рисунки за периода 811– 1057 г., като много от тях са свързани с историята на българите.

“Sinopsis de la historia”, una crónica del historiador bizantino Juan Escilitzes (Ioannes Scylitzes). Durante el siglo XII en Sicilia se elaboró una copia ilustrada de la Sinopsis que se encuentra en la Biblioteca Nacional de España en Madrid y se conoce como Madrid Skylitzes. Esta es la única crónica griega ilustrada que se conserva y contiene 574 dibujos sobre el período 811-1057, muchos de los cuales están relacionados con la historia de los búlgaros.

ИСПАНСКИ КОНСУЛСТВА ПО БЪЛГАРСКИТЕ ЗЕМИ CONSULADOS ESPAÑOLES EN TIERRAS BULGARAS

Преди повече от 150 години във Варна е открито консулство на Испания, когато градът все още е под османско владичество. Там се установяват испански граждани, които имат динамични търговски отношения в североизточните български земи, много от които остават да живеят в града. Това мотивира Кралство Испания да открие вицеконсулство във Варна през 1867 г. Три поколения от фамилия Дюрони изпълняват длъжността на испански консули. Консулството е закрито през 1939 г., а дейността му е възобновена през 2010 г. Днес във Варна живеят около 60 – 70 испанци. В областта има големи испански фирми, които развиват успешен бизнес.

Hace más de 150 años, se abre el Consulado español en Varna, cuando esta ciudad estaba aún bajo el poder otomano y se establecieron ahí ciudadanos españoles que tenían relaciones comerciales muy dinámicas con todo el noroeste de Bulgaria, quedándose a vivir allí muchos de ellos. Ello motivó que el Reino de España abriera un Viceconsulado en Varna en 1867.

Tres generaciones de la familia Durońi ejercen las funciones de Cónsules Españoles. El consulado se cierra en 1939 y su actividad se reanuda en 2010. Hoy en día en Varna funcionan grandes empresas españolas que desarrollan sus negocios con éxito.

Изглед от град Варна. В. Illustrated London News, Issue 636-637, 6 авг. 1853 г.
Източник: Cengage

Vistas de Varna. В. Illustrated London News, Issue 636-637, 6 de agosto 1853.

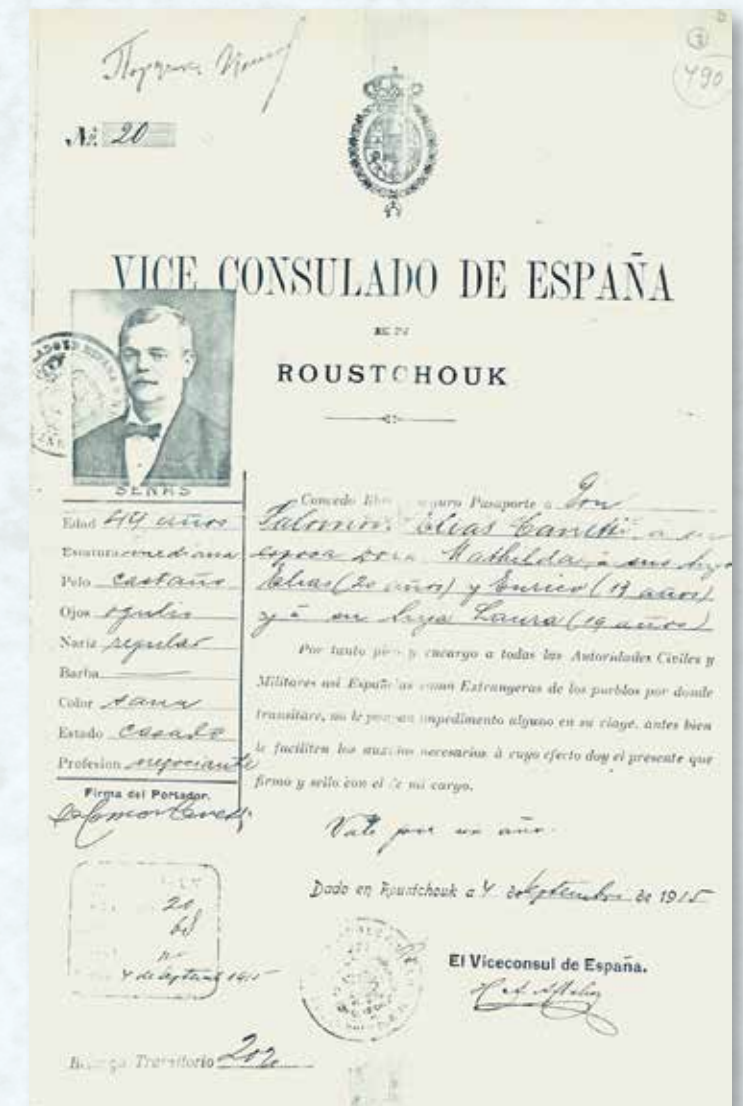
Сградата, където се е помещавало испанското вицеконсулство във Варна. Варна, около 1890 г.
ДА – Варна, ф. 811К, оп. 1, а.е. 260

El edificio donde se encontraba el Viceconsulado español en Varna. Varna, alrededor de 1890.

Екзекватура за назначаването на Педро Дюрони за вицеконсул на Испания във Варна към Високата Порта, издадена от Испанската легация в Константинопол. 1867 г.
ДА – Варна, ф. 811К, оп. 1, а.е. 241

Exequatur del nombramiento de Pedro Duroni como Vicecónsul de España en Varna en la Puerta Alta, emitido por la Legación española en Constantinopla. 1867.

Паспорт на Елиас Соломон Канети, издаден от вицеконсулството на Испания в Русе. Русе, 15 юли 1915 г.
ЦДА, КМФ 15, Инв. № 917/40

Pasaporte de Elias Solomon Canetti, emitido por el Viceconsulado de España en Ruse. Ruse, 15 de julio de 1915.

Изглед от Русе. Началото на XX в.
ДА – Русе, ЧП 269.

Vistas de Ruse. Principios del siglo XX.

Семейството на испанския вицеконсул Дюрони. Ок. 1900 г.
ДА – Варна, ф. 811К, оп. 1, а.е. 259

La familia del Vicecónsul español Duroni. Alrededor del año 1900.

БЪЛГАРИЯ ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ИСПАНСКИ ХУДОЖНИЦИ BULGARIA DESDE LA PERSPECTIVA DE LOS ARTISTAS ESPAÑOLES

Освобождението на България La liberación de Bulgaria

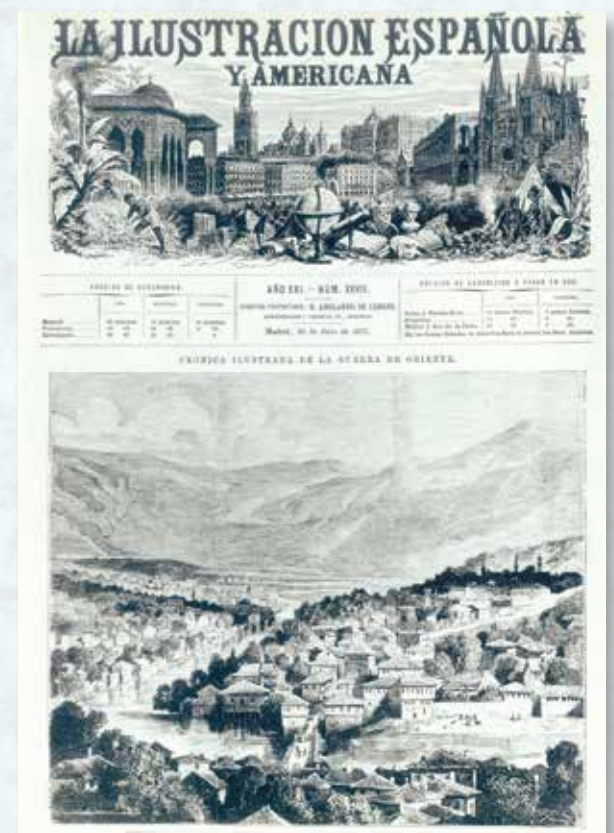

Хосе Луис Пелисер е испански художник, военен кореспондент на списанието „Испански и американски илюстрации“ в Руско-турската война (1877-1878). Разкрива хода на войната чрез многобройните си рисунки и гравюри, често рисувани на бойното поле. За него полковник Газенкамф пише: „Със своята общителност, отзивчивост, талант и най-вече с лоялността си Пелисер печелеше приятели не само сред нашите бойци и офицери, но и сред българското население...“.

José Luis Pellicer fue un artista español, corresponsal militar de la revista “La ilustración española y americana” en la Guerra Ruso-Turca (1877-1878). Describe el curso de la guerra a través de sus numerosas ilustraciones y grabados, a menudo pintados en las zonas de combate. El coronel Gazenkampf escribe sobre él “Con sus capacidades sociales, de respuesta, talento y sobre todo con su lealtad, Pellicer se ganó amigos no solo entre nuestros luchadores y oficiales, sino también entre la población búlgara ...”.

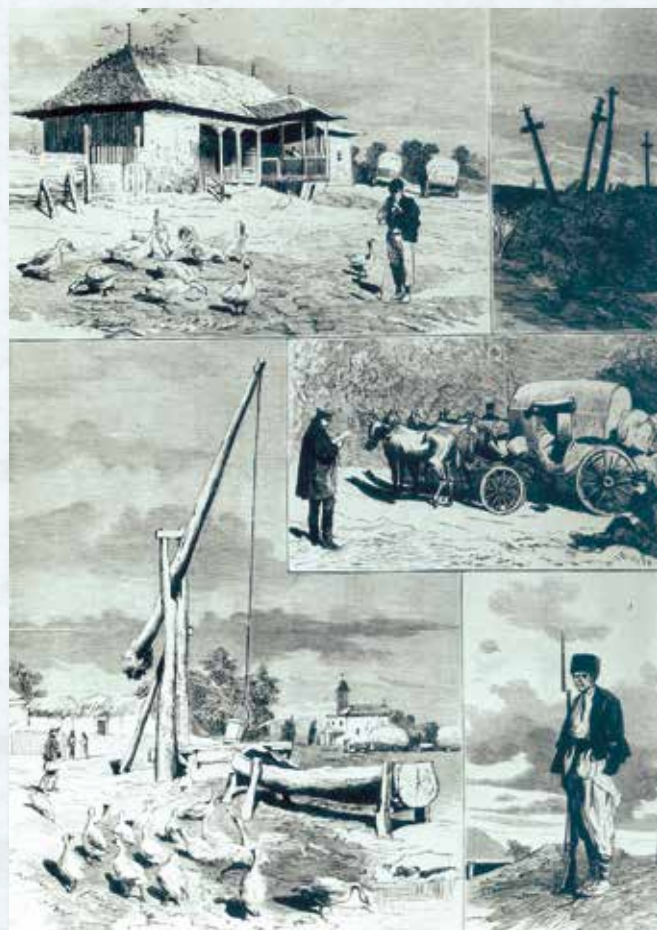
Списанието датира от втората половина на XIX в. Титулната му страница е представена като „Вестник на науките, изкуствата, литературата, промишлеността и полезни знания“.

La revista originaria de la segunda mitad del siglo XIX. En la portada está presentada como “Periódico de ciencias, artes, literatura, industria y conocimientos útiles”.

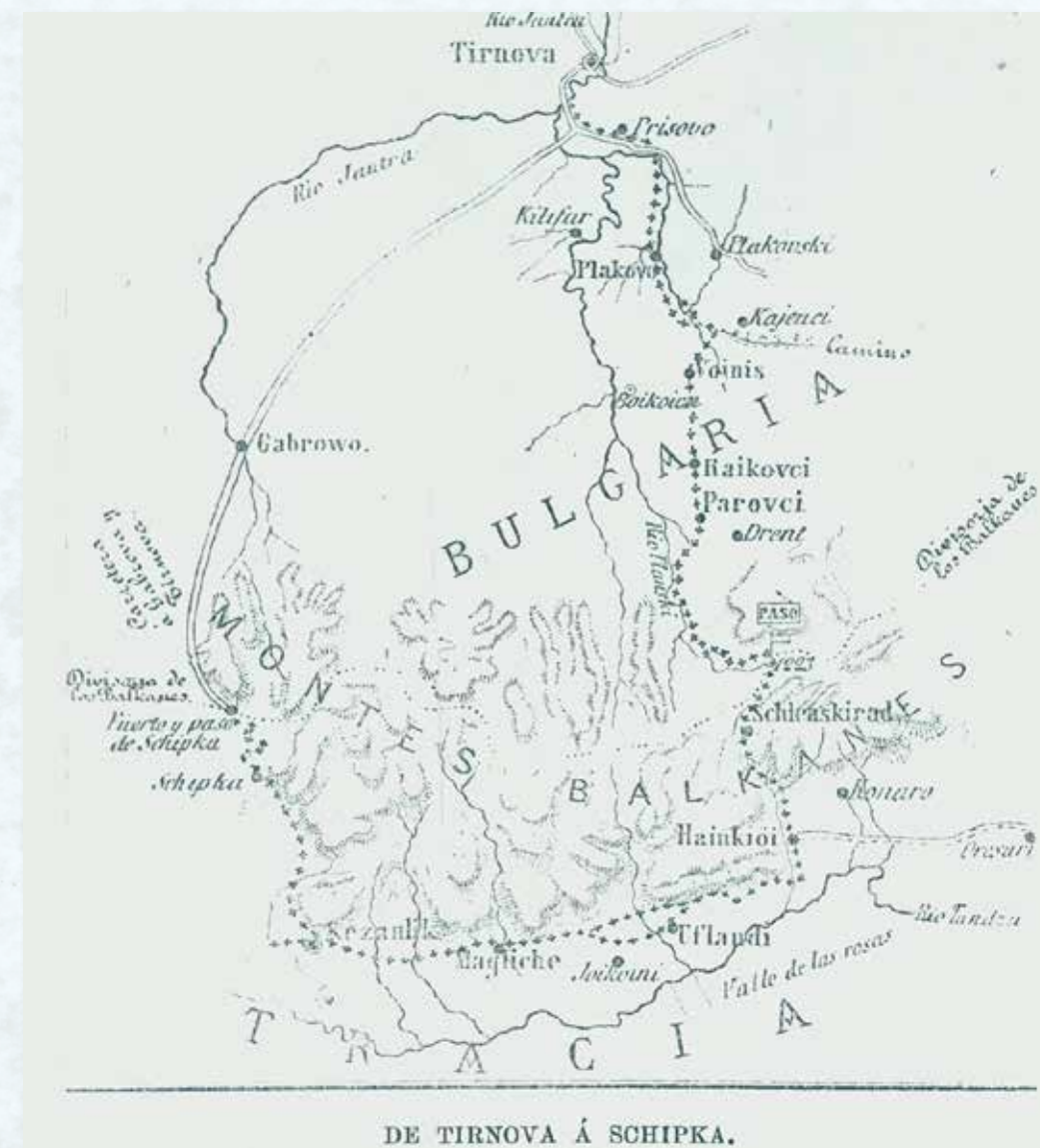
Титулна страница на „La Ilustración Española y Americana“.
ЦДА, КМФ 15, Инв. № 283/9

Página de portada de “La Ilustración Española y Americana”.

Гравюри от испанския художник Хосе Луис Пелисер от Руско-турската война (1877-1878), публикувани в седмичното илюстрирано списание „La Ilustración Española y Americana“.
КМФ 15, Инв. № 283/9

Grabados del artista español José Luis Pellicer de la Guerra Ruso-Turca (1877-1878), publicados en la revista semanal ilustrada La Ilustración Española y Americana.

Карта на бойните действия в района Търново – Шипка по време на Руско-турската война (1877-1878), изготвена от Хосе Пелисер.
КМФ 15, Инв. № 283/9

Mapa de las zonas de combate de la región de Tarnovo - Shipka durante la Guerra Ruso-Turca 1877-1878, elaborada por José Luis Pellicer.

ПРОМЕНЕТЕ В ИСПАНИЯ И БЪЛГАРИЯ LOS CAMBIOS EN ESPAÑA Y BULGARIA

Портрет на княз Александър Батенберг и рисунка на влизането му в Пловдив на 21 септ. 1885 г., публикувани в сп. „La Ilustración española y americana“. Мадрид.
ЦДА, ф. 3К, оп. 20, а.е. 31

Retrato del príncipe Alejandro Battenberg y un dibujo de su entrada en Plovdiv el 21 de septiembre 1885, publicado en “La Ilustración española y americana”. Madrid.

„Смята се, че революцията в Румелия е продължение на националните стремления, осъществени въпреки предупрежденията на Великите сили“.

Из статия за Съединението на Княжество България и Източна Румелия, публикувана във в. „Ел Импарсиал“.

“Se cree que la revolución en Rumelia es una continuación de las aspiraciones nacionales llevadas a cabo a pesar de las advertencias de las Grandes Potencias”.

Artículo sobre la Unificación del Principado de Bulgaria y Rumelia Oriental, publicado en el periódico “El Imparcial”.

Испания España

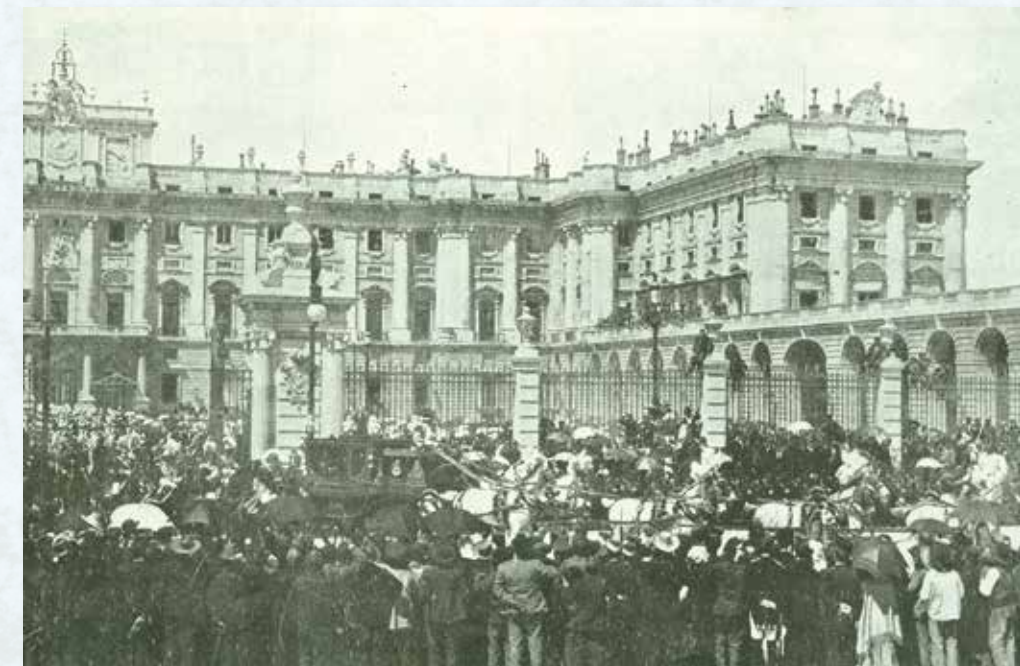

Герб на Кралство Испания.
ЦДА, ф. 3К, оп. 8, а.е. 352

Escudo de armas del Reino de España.

На 25.11.1885 г. неочаквано умира испанският крал Алфонсо XII. По време на краткото му управление Испания се радва на вътрешен и външнополитически мир и стабилитет. Престолонаследникът Алфонсо XIII се възкачва на престола през 1902 г. едва на 16 години. Седмицата, в която поема властта е белязана с продължителни празненства, фестивали, кориди, балове и с посрещането на краля в цяла Испания.

El rey Alfonso XII de España fallece inesperadamente el día 25 de noviembre 1885. Durante su corto reinado, España disfruta de paz y estabilidad política interna y exterior. El heredero del trono, Alfonso XIII, asciende en 1902 a la edad de 16 años. La semana en que asume el poder está marcada por largas celebraciones, festivales, corridas de toros, bailes y la bienvenida al Rey en toda España.

Тържественият кортеж пред двореца в Мадрид за коронаването на крал Алфонсо XIII.
ЦДА, ф.3 К, оп. 8, а.е. 352

La procesión ceremonial frente al Palacio Real de Madrid para la coronación del rey Alfonso XIII.

Церемонията при
коронясването на крал
Алфонсо XIII.
ЦДА, ф. 3К, оп. 8, а.е. 352

La ceremonia de
coronación
del rey Alfonso XIII.

Крал Алфонсо XIII.
ЦДА, ф. 3К, оп. 8, а.е. 352

El Rey Alfonso XIII.

България Bulgaria

На 22.09.1908 г. в Търново е провъзгласена Независимостта на България. С този акт българската държава отхвърля политическата и финансовата си зависимост от Османската империя, наложена и с Берлинския договор, а българският княз приема титлата „цар“.

El 22 de septiembre de 1908 en Tarnovo se proclama la independencia de Bulgaria. Con este acto, el estado búlgaro rechaza su dependencia política y económica del Imperio Otomano, contempladas en el Tratado de Berlín, y el príncipe búlgaro acepta el título de “zar”.

Излизането на Цар Фердинанд от
Народното събрание след прокламирането
на независимостта на България.
ДАА – Библиотека

Su Majestad el Zar Fernando saliendo de la
Asamblea Nacional después de la proclamación
de la independencia de Bulgaria.

Портрет на княз Фердинанд,
прокламиран като цар на
България и статия, посветена
на българската независимост,
публикувани във в. „Nuevo
Mundo“ („Нов Свят“).
Мадрид, 15 окт. 1908 г.
ЦДА, ф. 3К, оп. 20, а.е. 39

Retrato del Príncipe Fernando,
proclamado Zar de Bulgaria
y un artículo dedicado a la
independencia de Bulgaria,
publicado en el periódico
“Nuevo Mundo”.
Madrid, 15 de octubre. 1908.

ПЪРВИ КРАЧКИ КЪМ ДВУСТРАННА ДИПЛОМАЦИЯ PRIMEROS PASOS HACIA LA DIPLOMACIA BILATERAL

„Сребърната конституция“ на Царство България. 1911 г.
ЦДА, ф. 3К, оп. 6, а.е. 3118

La “Constitución de plata” del Reino de Bulgaria.

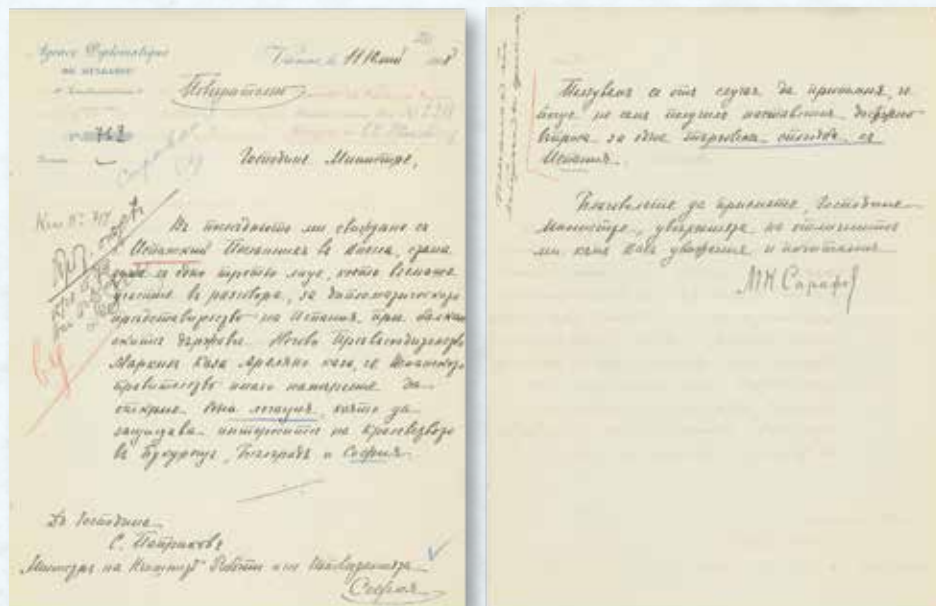
Установяването на българо-испанските дипломатически отношения става възможно след обявяване на Независимостта на България, когато страната може да провежда не само формално, но и юридически самостоятелна външна политика. Години преди акредитирането на дон Мануел Мултето и Кортина в София, испански и български дипломати извървяват най-трудните първи крачки към двустранните отношения на неутрална територия – Виена.

El establecimiento de relaciones diplomáticas búlgaro-españolas se hizo posible después de la declaración de la independencia de Bulgaria, cuando el país podía llevar no solo formalmente pero también legalmente una política exterior independiente. Años antes de la acreditación de Don Manuel Multedo y Cortina en Sofía, los diplomáticos españoles y búlgaros dieron los primeros pasos más difíciles hacia el establecimiento de las relaciones bilaterales en un territorio neutral: Viena.

Виена от началото на XX в.
ЦДА, ф. 3К, оп. 7, а.е. 346

Vienna a principios del siglo XX.

Писмо от Михаил Сарафов, български дипломатически представител във Виена, до Стефан Паприков за срещата му с маркиз Каза

Ареляно, испански пълномощен министър във Виена, за намерението на Испания да открие една дипломатическа легация за Букурещ, Белград и София и за подписване на търговска спогодба между Кралство Испания и България. Виена, 14 юни 1908 г.
ЦДА, ф. 176К, оп. 1, а.е. 1987

Carta de Michael Sarafov, Representante Diplomático Búlgaro en Viena, dirigida a Stefan Paprikov sobre su reunión con el Marqués Casa Arellano, Ministro Plenipotenciario español en Viena, hablando de la intención de España de abrir una legación diplomática para Bucarest, Belgrado y Sofía y firmar un acuerdo comercial entre el Reino España y Bulgaria. Viena, 14 de junio de 1908.

Белград. Ок. 1910 г.
ЦДА, ф. 373К, оп. 1, а.е. 708

Belgrado. Alrededor del año 1910.

Сградата на Министерството на външните работи и изповеданията в София.
ЦДА, ЧП 135К

El edificio del Ministerio de Asuntos Exteriores y Religiones en Sofía.

Ген. Стефан Паприков, български дипломатически представител във Виена. Ок. 1908 г.
ДВИА, ф. 012, оп. 1, а.е. 97

Gen. Stefan Paprikov, representante diplomático de Bulgaria en Viena. Alrededor de 1908.

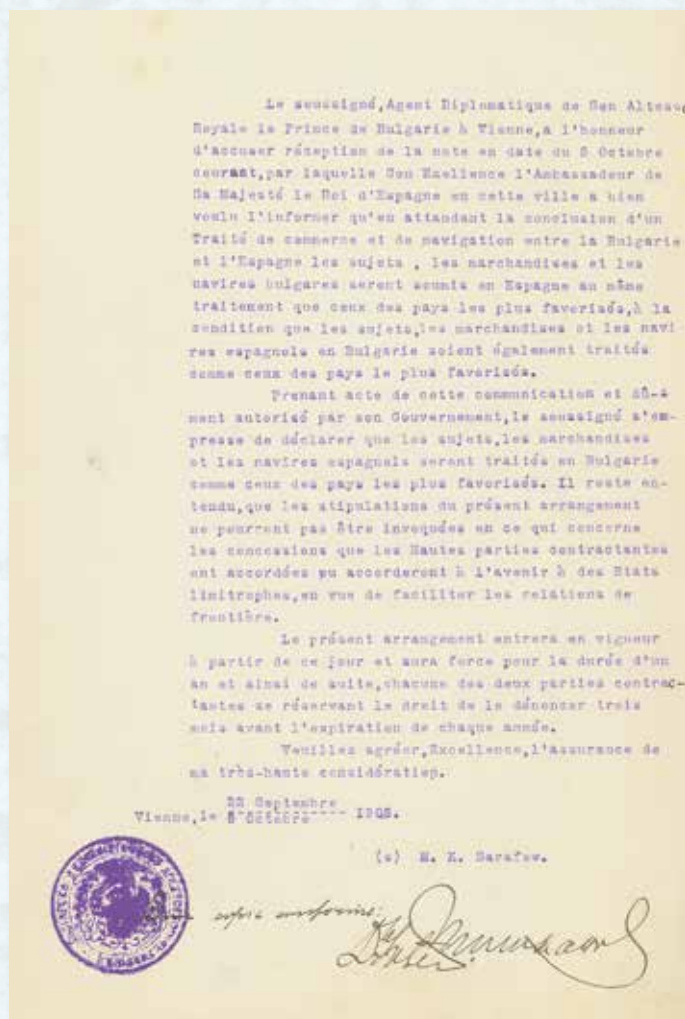
Букурещ в началото на ХХ в.
ДА – Плевен, ф. 1430, оп. 1, а.е. 345

Bucarest. Principios del siglo XX.

Препис от нота на М. Сарафов,
български дипломатически
представител във Виена, до Испанското
дипломатическо представителство във
Виена за отстъпване на „клауза на най-
облагодетелствана нация“ на Испания.
Виена, 22 септ. 1908 г.
ЦДА, ф. 176К, оп. 1, а.е. 1987

Transcripción de una nota de M. Sarafov,
representante diplomático búlgaro en
Viena, a la Misión Diplomática española en
Viena cediendo la “cláusula de nación más
favorecida” a España.
Viena, 22 de septiembre 1908.

ПЪРВИЯТ ДИПЛОМАТИЧЕСКИ ПРЕДСТАВИТЕЛ НА ИСПАНИЯ В БЪЛГАРИЯ

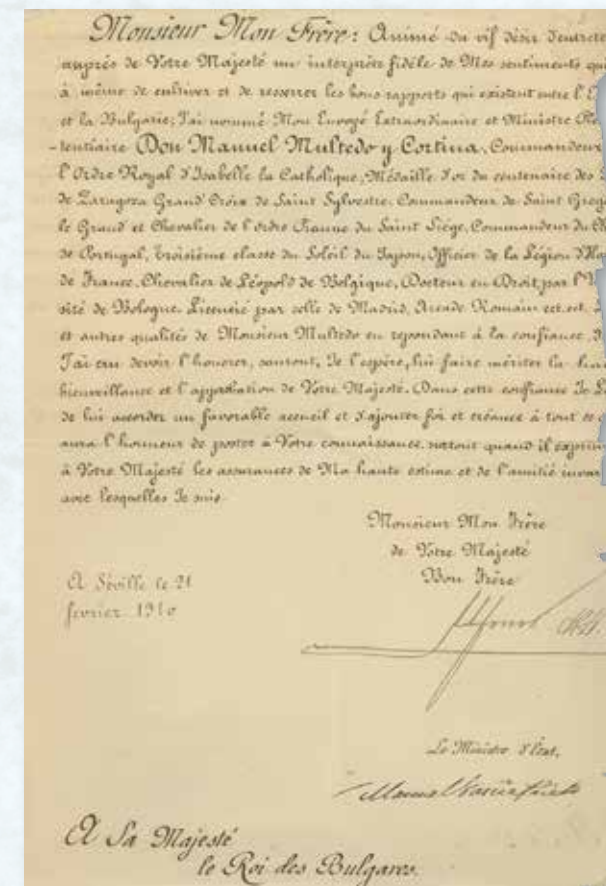
EL PRIMER REPRESENTANTE DIPLOMÁTICO DE ESPAÑA EN BULGARIA

Manuel Murtedo

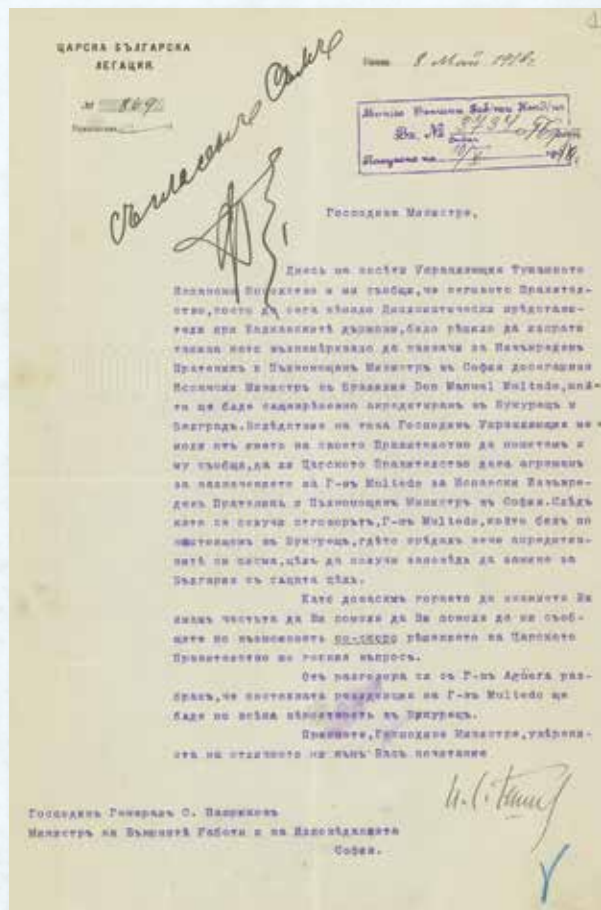
Подписът на дон Мануел Мултедо
и Кортина и униформа на испански
дипломат. 1910 г.

La firma de Don Manuel Murtedo y
Cortina y su uniforme de diplomático
español. Año 1910.

Писмо от крал Алфонсо XIII, до цар
Фердинанд за решението му да назначи дон
Мануел Мултедо и Кортина за испански
дипломатически представител в България.
Мадрид, 21 февр. 1910 г.
ЦДА, ф. 3К, оп. 1, а.е. 98

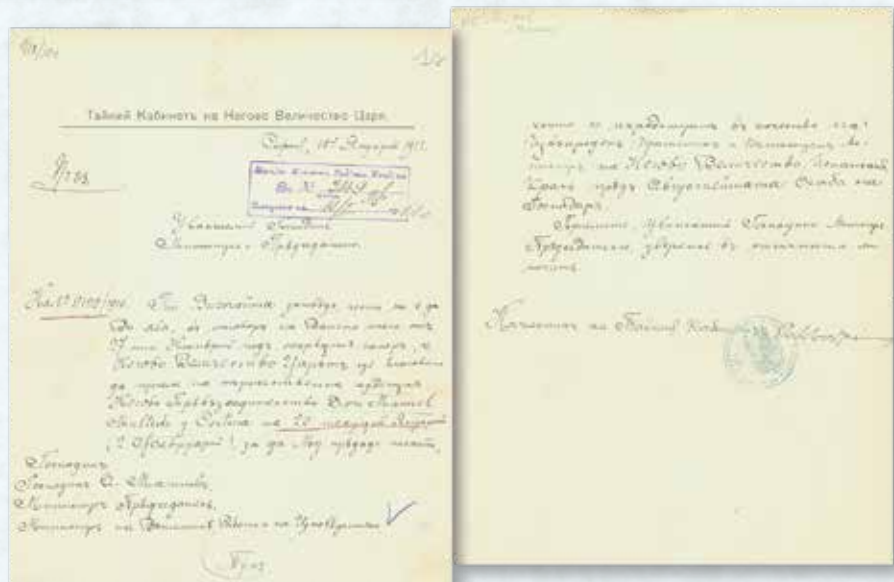
Carta del Rey Alfonso XIII al Zar Fernando sobre
su decisión de nombrar a don Manuel Murtedo y
Cortina como representante diplomático español en
Bulgaria. Madrid, 21 de febrero 1910.

Писмо от Иван Ст. Гешов, български пълномощен министър във Виена, до Стефан Паприков, министър на външните работи и изповеданията, за решението на испанското правителство да назначи за извънреден пратеник и пълномощен министър в София дон Мануел Мултедо и Кортина, който ще бъде едновременно акредитиран в Букурещ и Белград с постоянна резиденция в Букурещ, Виена, 8 май 1910 г.

ЦДА, ф. 176К, оп. 14, а.е. 535

Carta de Ivan St. Geshov, Ministro Plenipotenciario búlgaro en Viena dirigida a Stefan Paprikov, Ministro de Asuntos Exteriores y Religiones con la decisión del gobierno español de nombrar a Don Manuel Murtedo y Cortina como Embajador Extraordinario y Plenipotenciario en Sofía, quien estará simultáneamente acreditado en Bucarest y Bélgica con residencia permanente en Bucarest. Viena, 8 de mayo de 1910.

Писмо от Страшимир Добрович, началник на Тайния кабинет на цар Фердинанд, до Александър Малинов, министър-председател и министър на външните работи, за определяне датата на аудиенцията на дон Мануел Мултедо и Кортина за връчване на акредитивните му писма.

София, 10 ян. 1911 г.
ЦДА, ф. 176К, оп. 14, а.е. 535

Carta de Strashimir Dobrovich, jefe del Gabinete Secreto del Zar Fernando, dirigida a Alexander Malinov, Primer Ministro y Ministro de Relaciones Exteriores para establecer la fecha de la audiencia de Don Manuel Murtedo y Cortina para presentar sus cartas credenciales como Embajador Extraordinario y Plenipotenciario de España. Sofía, 10 de enero. 1911.

Реч на дон Мануел Кортина, испански пълномощен министър в Букурещ, Белград и София, произнесена при връчване на акредитивните му писма в двореца в София. София, 18 ян. 1911 г.

ЦДА, ф. 3К, оп. 1, а.е. 98

Discurso de Manuel Cortina, Ministro Plenipotenciario español en Bucarest, Belgrado y Sofía, pronunciado en la entrega de sus cartas credenciales en el Palacio Real de Sofía. Sofía, 18 de enero 1911.

„Сърдечните отношения, които за щастие съществуват между двата полуострова, които затварят Европа, да стават все по близки и широки“. Из отговора на цар Фердинанд

“Las relaciones cordiales que afortunadamente existen entre las dos penínsulas que están cerrando Europa se acerquen cada vez más”. Deseo expresado en la respuesta del Zar Fernando

Народното събрание в София. 1910 г.

Да - Варна, ф. 740К, оп. 1, а.е. 31

La Asamblea Nacional en Sofía. Año 1910.

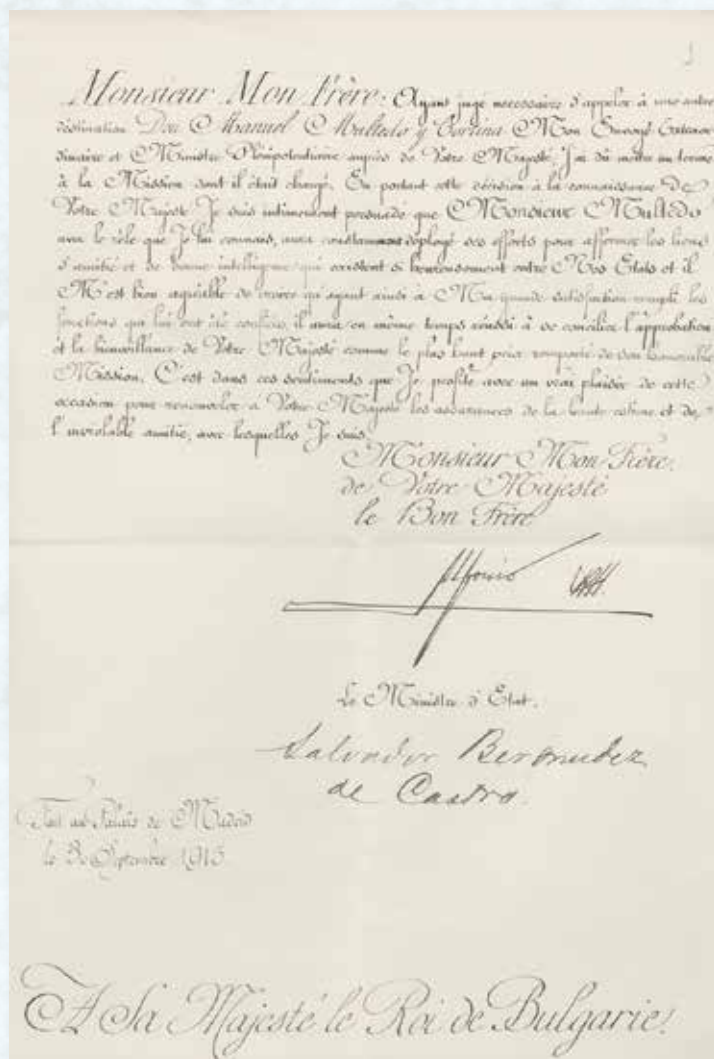
Писмо от Страшимир Добрович, началник на Тайния кабинет и Канцеларията на българските ордени, до д-р Васил Радославов, министър-председател и министър на външните работи, за връчването на Голям кръст от ордена „За гражданска заслуга“ на Мануел Мултедо и Кортина, испански извънреден пратеник и пълномощен министър в София. София, 23 окт. 1915 г. ЦДА, ф. 176К, оп. 14, а.е. 535

Carta de Strashimir Dobrovich, Jefe del Gabinete Secreto y la Oficina de las Órdenes de Bulgaria dirigida al Dr. Vasil Radoslavov, Primer Ministro y Ministro de Relaciones Exteriores para la entrega de la Gran Cruz de la Orden del Mérito Civil a Manuel Moreda y Cortina, Embajador Extraordinario y Plenipotenciario español en Sofía. Sofía, 23 de octubre 1915.

Писмо от крал Алфонсо XIII до цар Фердинанд, с което го уведомява за отпътуването на дон Мануел Мултедо и Кортина от България, поради преминаването му на друга длъжност. Мадрид, 30 окт. 1915 г. ЦДА, ф. 3К, оп. 17, а.е. 63

Carta del rey Alfonso XIII dirigida al Zar Fernando para comunicar la salida de Bulgaria de Don Manuel Moreda y Cortina debido a su traslado a otro puesto. Madrid, 30 de octubre 1915.

АРХИТЕКТУРНИ ПАРАЛЕЛИ PARALELISMOS EN LA ARQUITECTURA

Катедралният храм „Александър Невски“ в София. ЦДА, ЧП 839К

La Catedral “Alexander Nevsky” en Sofía.

Църквата „Светото семейство“ в Барселона. ДАА - Библиотека

La Basílica “Sagrada Familia” en Barcelona

Панорамен изглед от Велико Търново.
ДА – Враца, ф. 1428, оп. 1, а.е. 66, л. 14

Vista panorámica desde Veliko Tarnovo.

Толедо и Велико Търново са побратимени градове от 1983 г.

Toledo y Veliko Tarnovo son ciudades hermanadas desde 1983.

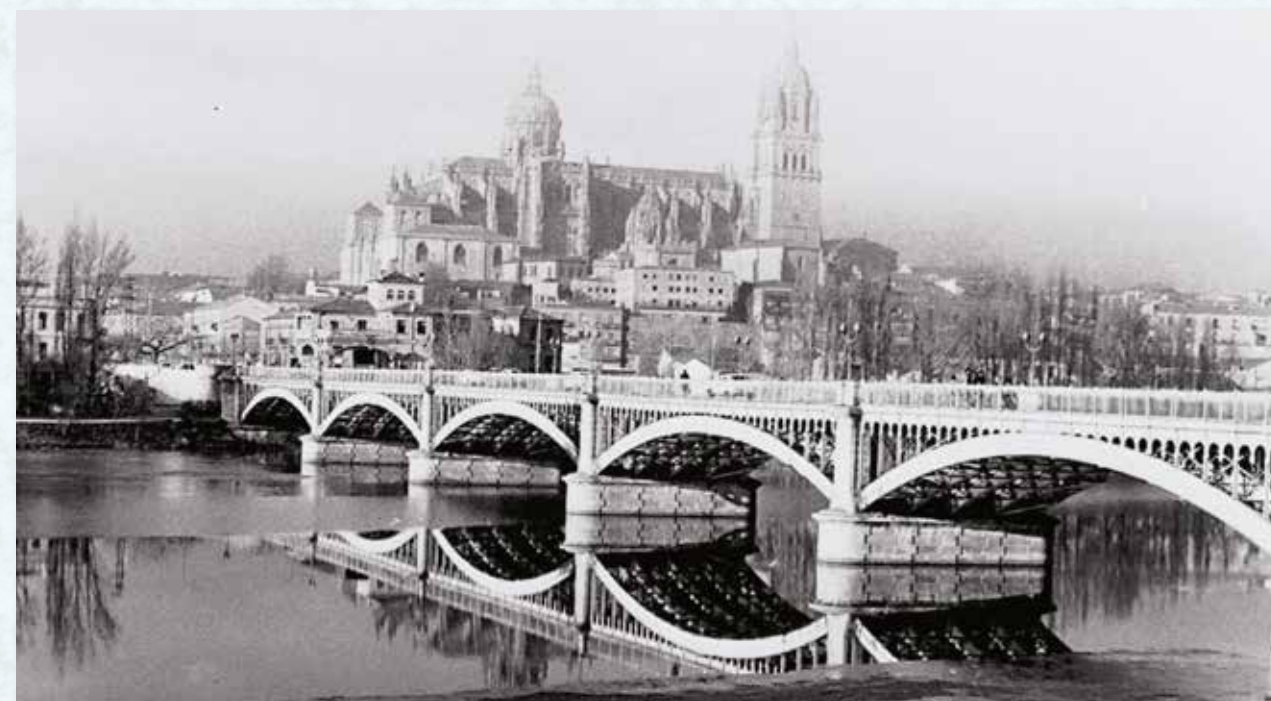
Панорамен изглед от Толедо.
Източник: Интернет

Vista panorámica desde Toledo

Мост над река Марица в Пловдив. 1892 г.
ЦДА, ф. 3К, оп. 7, а.е. 327 л. 21.

Puente sobre el río Maritza en Plovdiv. 1892.

Река Тормес е станала главната атракция на Саламанка, един от най-известните исторически и монументални градове в Испания.
ЦДА, ф. 720, оп. 5, 76-542-2

El río Tormes es uno de los atractivos de Salamanca, una de las ciudades históricas y monumentales más conocidas de España.

Улица в град Копривицица. 30-те години на XX в.
ЦДА, ф. 1784К, оп. 1, а.е. 248, л. 21.

Calle en la ciudad de Koprivshitsa. Los años 30 del siglo XX.

Улица в Консуегра, Толедо.
ЦДА, ф. 720, оп. 5, 72-2973-1

Calle en Consuegra, Toledo.

Вятърна мелница при Созопол. 1921-1930 г.
ЦДА, ф. 1546К, оп. 1, а.е. 1110, л. 13.

Molino de viento cerca de Sozopol. 1921 - 1930

Кампо де Криптана Суидад Реал. В този малък град на област Ла Манча в сърцето на Испания все още съществуват вятърни мелници, някои от които работят.

ЦДА, ф. 720, оп. 5, 80-752-10

Campo de Criptana, Ciudad Real. En este pequeño pueblo de la región de La Mancha, en el corazón de España, todavía hay molinos de viento, algunos de los cuales siguen en funcionamiento

ДИПЛОМАЦИЯ ПО ВРЕМЕ НА ПЪРВАТА СВЕТОВНА ВОЙНА И СЛЕДВОЕННАТА КРИЗА

LA DIPLOMACIA DURANTE LA PRIMERA GUERRA MUNDIAL Y LA CRISIS POST-GUERRA

Писмо от крал Алфонсо XIII до цар Фердинанд за решението да назначи дон Диего Сааведра за испански дипломатически представител в България. Сан Себастиан, 27 септ. 1915 г. ЦДА, ф. 3К, оп. 17, а.е. 62, л. 2

Carta del rey Alfonso XIII al rey Fernando sobre la decisión de nombrar a don Diego Saavedra como representante diplomático español en Bulgaria. San Sebastián, 27 de septiembre. 1915.

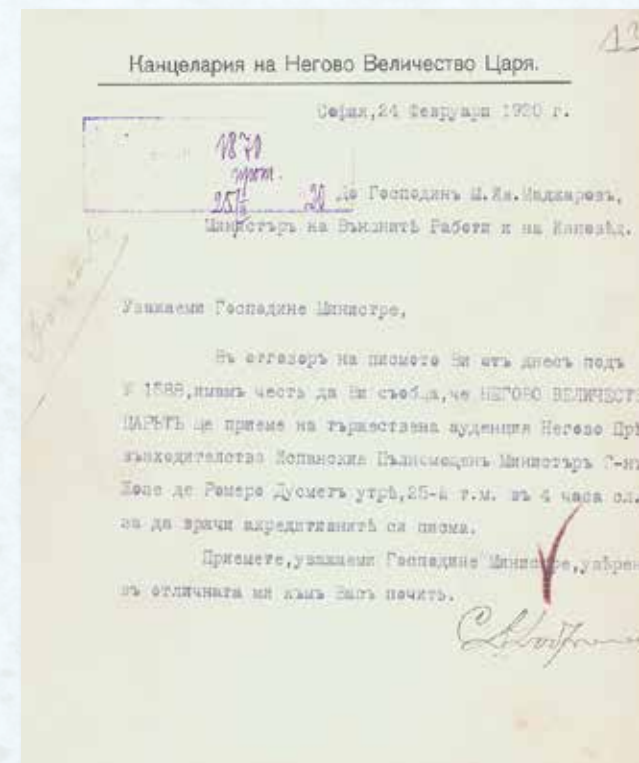
На 1 октомври 1915 г. България се включва в Първата световна война на страната на Централните сили. Дон Диего Сааведра открива легация на Кралство Испания в София, която ръководи до 30 окт. 1919 г. Адресът на първата испанска легация в София все още не е уточнен.

El 1 de octubre de 1915, Bulgaria interviene en la Primera Guerra Mundial del lado de las Potencias Centrales. Don Diego Saavedra abre la legación del Reino de España en Sofía, que dirige hasta el 30 de octubre 1919. La ubicación de la primera legación española en Sofía no se ha especificado.

Изглед от Сан Себастиан. ЦДА, ф. 416, оп. 2, а.е. 181, л. 3

Vista desde San Sebastián.

Писмо от Страшимир Добрович, началник на Тайния кабинет на цар Фердинанд, до Михаил Маджаров, министър на външните работи и изповеданията, за определяне датата на аудиенция на Хосе де Ромеро и Дусмет за връчване на акредитивните му писма за пълномощен министър на Испания. София, 24 февр. 1920 г.

ЦДА, ф. 176К, оп. 14, а.е. 548, л. 13

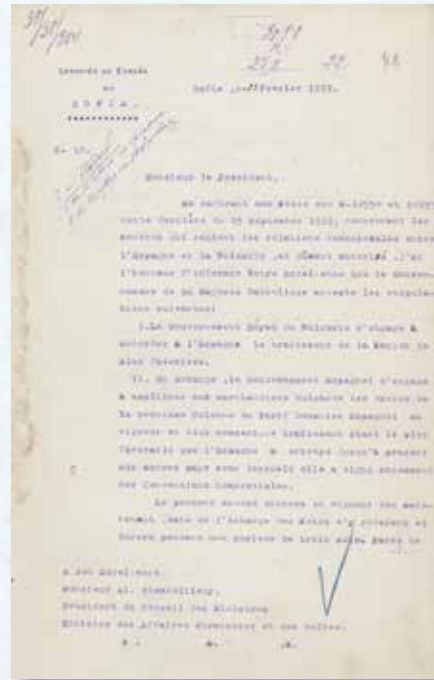
Escrito de Strashimir Dobrovic, jefe del Gabinete Secreto del Tzar Fernando dirigido a Mikhail Madjarov, Ministro de Asuntos Exteriores y Religiones, estableciendo la fecha de una audiencia con José de Romero y Dusmet para presentar sus credenciales como Ministro Plenipotenciario de España. Sofía, 24 de febrero 1920.

Александър Стамболийски подписва мирния договор между Царство България и Съюзените сили. Ньой-сюр-Сен, 27 ноем. 1919 г. ДАА – Библиотека

Alejandro Stamboliiski firmando el Tratado de Paz entre el Reinado de Bulgaria y las Potencias aliadas. Neuilly-Sur-Seine, 27 de noviembre 1919.

БЪЛГАРСКИТЕ КРАЧКИ КЪМ КУЛТУРАТА НА ИСПАНИЯ PRIMEROS PASOS EN BULGARIA HACIA LA CULTURA ESPAÑOLA

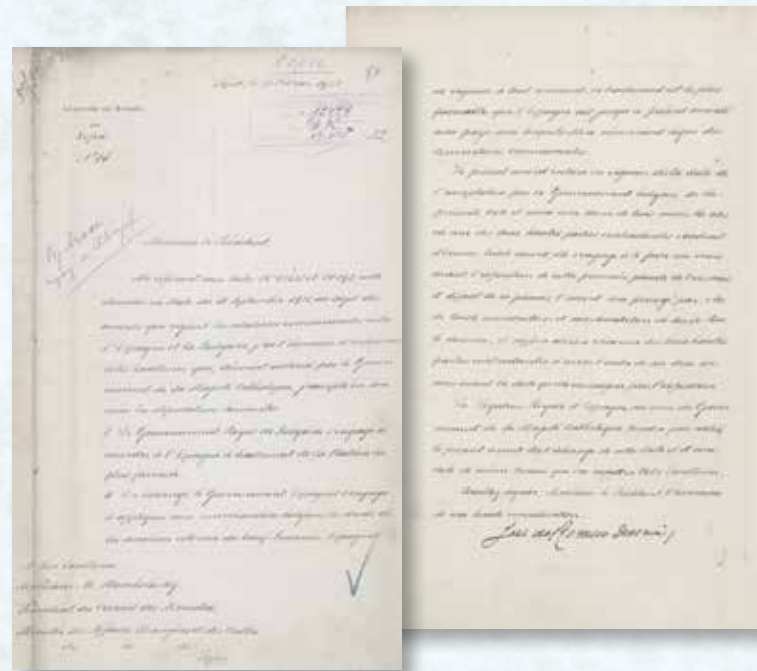
Писмо от Хосе де Ромеро и Дусмет, испански пълномощен министър в София, до Александър Стамболийски, министър-председател и министър на външните работи и изповеданията, за размяната на ноти, по силата на които испанското правителство облекчава митата на българските стоки, а българското правителство определя на Испания клаузата на най-облагодетелствана нация. София, 23 февр. 1922 г. ЦДА, ф. 176К, оп. 1, а.е.1987, л. 78

Escrito de Jose de Romero y Dusmet, Ministro Plenipotenciario español en Sofía dirigido a Alexander Stamboliiski, Primer Ministro y Ministro de Asuntos Exteriores y Confesiones, sobre el intercambio de notas según las cuales el Gobierno español libera de aranceles a las mercancías búlgaras. El Gobierno búlgaro aplica a España la cláusula de la nación más favorecida. Sofía, 23 de febrero 1922.

Писмо от Александър Стамболийски, министър-председател и министър на външните работи и изповеданията, до Хосе де Ромеро и Дусмет, испански пълномощен министър в София, за присъждане статут на най-облагодетелствана нация на Испания и за прилагането на т. 2 от испанската митническа тарифа по отношение на българските стоки. София, 22 февр. 1922 г. ЦДА, ф. 176К, оп. 1, а.е. 1987 л. 87

Escrito de Alexander Stamboliiski, Primer Ministro y Ministro de Asuntos Exteriores y Religiones, dirigido a Jose de Romero y Dusmet, Ministro Plenipotenciario español en Sofía, para otorgar a España el estatus de nación más favorecida en las relaciones económicas y comerciales entre los dos países y para la implementación del p. 2 del arancel español respecto a las mercancías búlgaras. Sofía, 22 de febrero. 1922.

Иван Вазов.
ДА – В. Търново, ф. 1041К,
оп. 1, а.е. 273

Ivan Vazov.

През 1880 г. народният поет Иван Вазов пише стихотворението „Сантиментална разходка по Европа“, в което посвещава пламенни строфи на Испания:

„Поздрав ти изпращам, Шпанийо прекрасна,
Тъмна кат легенда, кат вакханка страдна.“

Емблематичният му за българите роман „Под игото“ е преведен на испански през 1943 г. от Тодор Нейков и Хуан Едуардо Сунинга.

En 1880, el poeta nacional Ivan Vazov escribe el poema “Paseo sentimental por Europa”, en el que dedica ardientes estrofas a España:

„Un saludo te mando, espléndida España,
Oscura cual una leyenda, fogosa cual una bacante.“
Su emblemática novela búlgara “Bajo el yugo” fue traducida al español en 1943 por Todor Neikov y Juan Eduardo Zúñiga.

Христо Самсаров, български възрожденски деец, учител и делегат в Учредителното събрание. 1878 г. ЦДА, ф. 173К, оп. 6, а.е. 3127, л. 1

Hristo Sámsarov, activista del renacimiento búlgaro, maestro y diputado en la Asamblea Constituyente. 1878.

През 1882 г. в Русе излиза първото издание на романа на Мигел де Сервантес „Дон Кихот“. Преводът, вероятно от френски, е направен от Христо Самсаров. Работата на Сервантес е първото и основно средство за въвеждане на испанската литература в България с интерес, който се запазва във времето.

En 1882, en Ruse se publica la primera edición de la novela de Miguel Cervantes “Don Quijote de la Mancha”. La traducción, probablemente del francés, fue hecha por Hristo Sámsarov. La obra cervantina fue el primer y principal vehículo de introducción de la literatura española en Bulgaria, con un interés que se ha mantenido a lo largo del tiempo.

Първият български историк, който се докосва до богатството на испанските библиотеки и архивохранилища е акад. Йордан Иванов. През есента на 1921 г. той посещава Националната библиотека на Мадрид, където прави първите копия от миниатюри от византийския ръкопис на Йоан Скилица.

El primer historiador búlgaro que tiene contacto con la riqueza de las bibliotecas y archivos españoles es el académico Yordán Ivanov. En el otoño de 1921 visita la Biblioteca Nacional de Madrid, donde realiza las primeras copias de las miniaturas del manuscrito bizantino de John Skilitza.

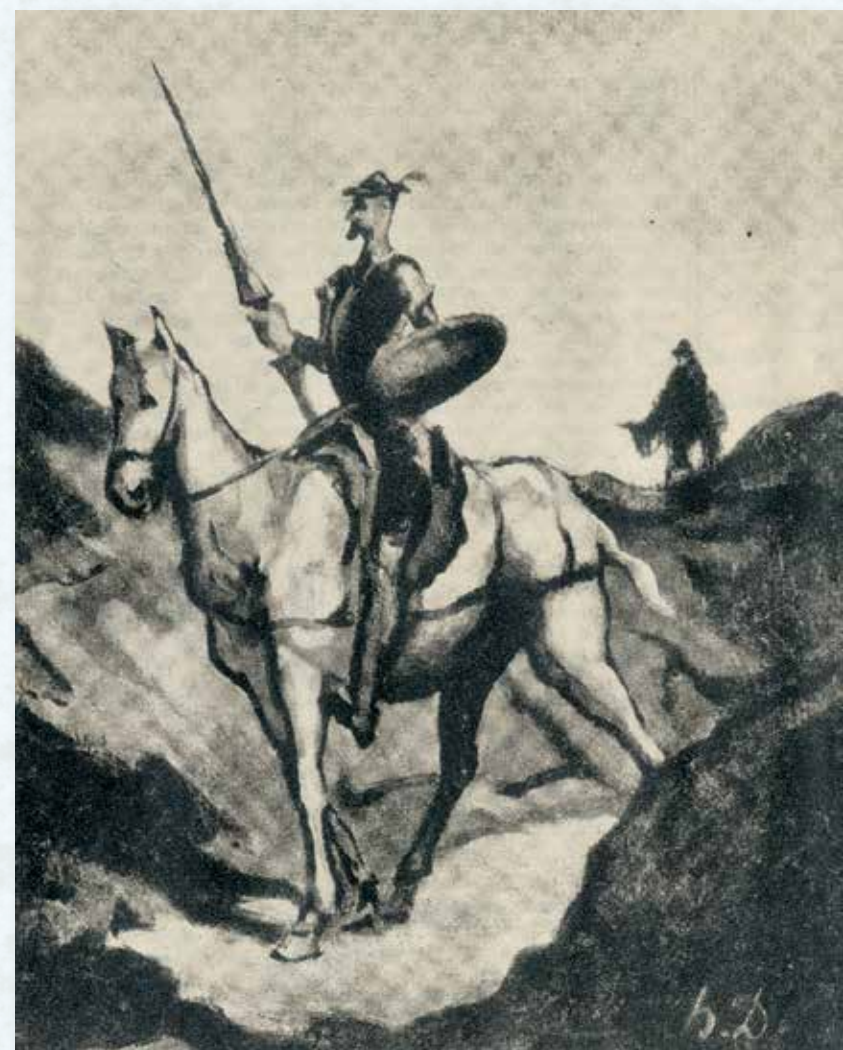
Акад. Йордан Иванов.
ЦДА, ф. 2072К, оп. 1, а.е. 408, л. 16

El académico Yordan Ivanov.

Фрагмент от картината на Hugo van der Goes „Сваляне от кръста“ от колекцията на Gomez Moreno в Мадрид, копиран от Димитър Ризов. ЦДА, ф. 1650К, оп. 1, а.е. 1178

Extracto de la pintura de Hugo van der Goes “Llanto sobre el Cristo muerto” de la colección de Gómez Moreno en Madrid, copiada por D. Rizov.

Илюстрация към романа „Дон Кихот“, публикувана във в. „Илюстрована седмица“. София. ЦДА, 1271К, оп. 1, а.е. 173

Ilustraciones de la novela “Don Quijote”, publicadas en el periódico “Semana Ilustrada”.

Ескизи на испански костюми от Евгений Ващенко. София. ЦДА, ф. 1032К, оп. 2, а.е. 29

Bocetos de trajes españoles de Evgeny Vashchenko. Sofia.

ПЪРВИЯТ БЪЛГАРСКИ ДИПЛОМАТ В ИСПАНИЯ EL PRIMER DIPLOMATICO BULGARO EN ESPAÑA

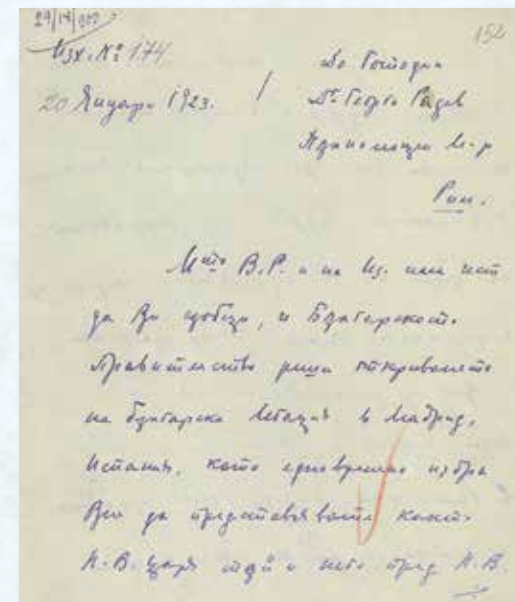

Първите униформи на българските дипломати.
ЦДА, ф. 176К, оп. 21, а.е. 778, л. 15, 19

Los primeros uniformes de diplomáticos búlgaros.

Назначаването на първия официален дипломатически представител на България в Испания става в изключително трудната и за двете страни 1923 г. Георги Радев връчва акредитивните си писма на 24 април 1923 г., а българската легация в Мадрид е открита в края на 1933 г. През септември 1923 г. в Испания е извършен военен преврат начело с генерал Мигел Примо ди Ривера, а в страната е установена 7 годишна диктатура.

El nombramiento del primer representante diplomático oficial de Bulgaria en España tuvo lugar en 1923, año particularmente difícil para ambos países. Georgi Radev entregó sus credenciales el 24 de abril de 1923, y la legación búlgara en Madrid se abrió a finales de 1933. En septiembre de 1923 se había llevado a cabo un golpe militar en España, dirigido por el general Miguel Primo de Rivera, con quien se iniciaría un periodo de 7 años denominado la Dictadura de Primo de Rivera.

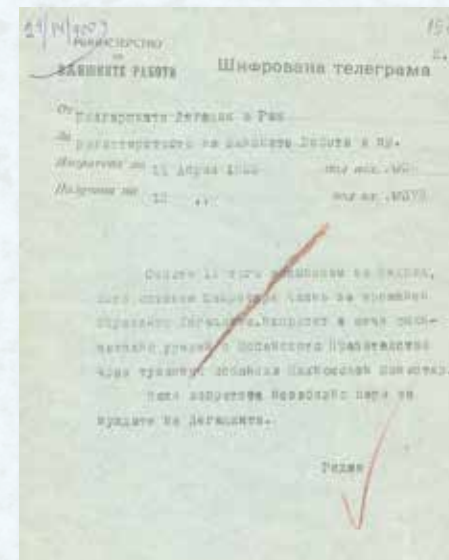

Писмо от Министерство на външните работи до Георги Радев, пълномощен министър в Рим, за решението на българското правителство да открие българска легация в Мадрид, която да бъде ръководена от Радев.
София, 20 ян. 1923 г.
ЦДА, ф. 176К, оп. 18, а.е. 155, л. 152

Carta del Ministerio de Asuntos Exteriores a Georgi Radev, Ministro Plenipotenciario en Roma, sobre la decisión del gobierno búlgaro de abrir una legación en Madrid, dirigida por Radev. Sofía, 20 de enero 1923.

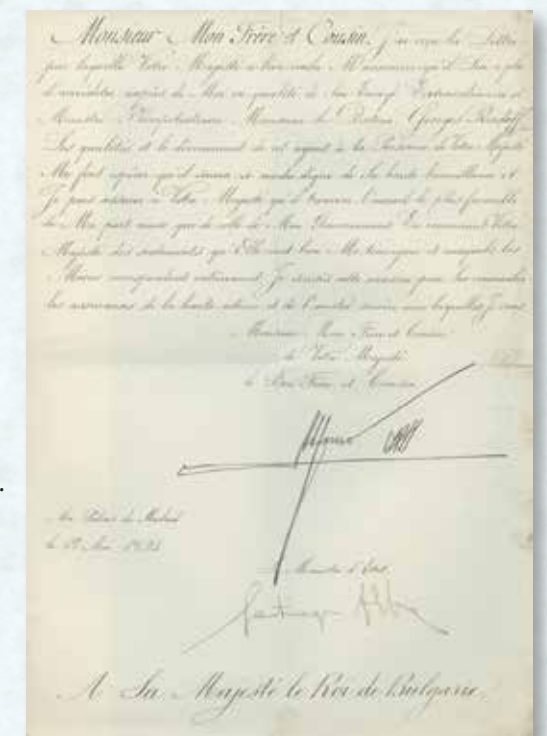

Георги Радев.
ДАА – Библиотека
Georgi Radev.

Телеграма от Георги Радев, пълномощен министър в Рим, до МВнРИ за предстоящото му пътуване до Мадрид.
Рим, 11 апр. 1923.
ЦДА, ф. 176К, оп. 18, а.е. 155, л. 157

Telegrama de Georgi Radev, Ministro Plenipotenciario en Roma, al Ministerio de Asuntos Exteriores en relación a su próximo viaje a Madrid. Roma, 11 de abril 1923.

Писмо от крал Алфонсо XIII до цар Борис III за връчването на акредитивните писма на Георги Радев, български пълномощен министър в Мадрид.
19 май 1923 г.
ЦДА, ф. 3К, оп. 1, а.е. 450, л. 4

Carta del rey Alfonso XIII al zar Boris III para la presentación de cartas credenciales a Georgi Radev, Ministro Plenipotenciario búlgaro en Madrid. Madrid, 19 de mayo de 1923.

Дворецът на испанския крал в Мадрид. 1910 г. В-к Illustrated London News, Issue 3716, 9 юли 1910 г.
Източник: Sengage

El Palacio Real en Madrid. 1910

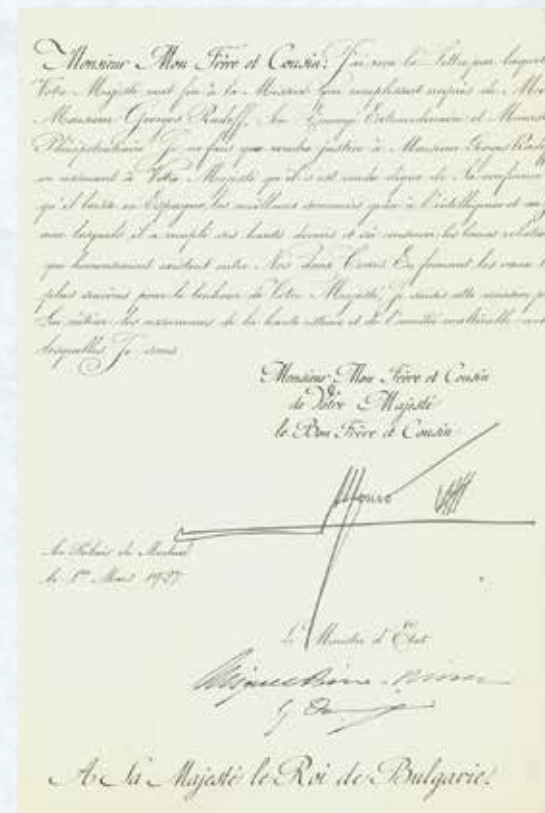
Сградата на Парламента в Мадрид.
ЦДА, ф. 720, оп. 5, 81-806-15

El edificio del Parlamento en Madrid

Сградата на Парламента в Мадрид.
ЦДА, ф. 720, оп. 5, 81-806-15

El edificio del Parlamento en Madrid

Писмо от крал Алфонсо XIII до цар Борис III за отзоваването на Георги Радев, български пълномощен министър в Мадрид, и за впечатлението му от добрите отношения между двата народа. Мадрид, 1 март 1927 г.
ЦДА, ф. 3К, оп. 1, а.е. 1135, л. 7

Carta del rey Alfonso XIII al zar Boris III sobre la terminación del mandato de Georgi Radev como Ministro Plenipotenciario en Madrid, y sobre su impresión de las buenas relaciones entre los dos pueblos. Madrid, 1 de marzo de 1927

Лас Фалас: Традиционен фестивал, посветен на пролетта, отбелязван в района на Валенсия. Характеризира се с изграждането на скулптурни групи (фали) от карикатурни образи на текущи политически и социални събития, създадени от местните жители. По време на празника дефилират музикални групи, публиката вечеря на открито, а небето е озарено от фойерверки. През 2017 г. празникът е обявен за нематериално културно наследство на човечеството.
Източник: Интернет

Las Fallas: Fiesta tradicional celebrada para saludar la llegada de la primavera por comunidades de la ciudad y región de Valencia, se caracteriza por la construcción e instalación de enormes grupos escultóricos (fallas) compuestos por efigies caricaturescas (ninots), que los artistas y artesanos locales crean inspirándose en sucesos de la actualidad política y social. Mientras dura la fiesta desfilan por las calles bandas de música, el público come al aire libre y se tiran numerosos castillos de fuegos artificiales. Fueron declaradas Patrimonio Cultural Inmaterial de la Humanidad en 2017.

Нестинарски игри – ддревен обичай в България, при който танцьорите-нестинари в носии танцуват върху жарава под съпровод на оркестър.
Източник: Интернет

Juegos de fuegos artificiales, una antigua costumbre en Bulgaria, en los que bailarines, bomberos disfrazados, bailan sobre brasas acompañados de una orquesta.

Фиестите на Сан Фермин, известни като Санферминес, се провеждат ежегодно между 7 и 14 юли в испанския град Памплона, столица на Навара. Едно от най-известните занимания на Санферминес е „енциерро“, което се състои от надпревара от мъже и жени по маршрут от 849 метра пред пред 6 бика за борба и 6 питомни, която завършва на арената за бикове. Санфермините произхождат от няколко века, въпреки че тяхната световна слава е скорошно явление.
Източник: Интернет

Las Fiestas de San Fermín, popularmente conocidas como Sanfermines, se realizan, anualmente, entre el 7 y el 14 de julio, en la ciudad española de Pamplona, capital de Navarra. Una de las actividades más famosas de los sanfermines es el “encierro” que consiste en una carrera de hombres y mujeres a lo largo de un recorrido de 849 metros delante de 6 toros y 6 cabestros o mansos que culmina en la plaza de toros. Los sanfermines tienen un origen que se remonta varios siglos aunque su fama mundial es un fenómeno reciente.

Обичай „Гюже“ (варене на царевица) в с. Конуш, Хасковско, на празника на св. Андрей. 5 април 1965 г. ДА – Хасково, ЧП 309

La costumbre “Gyuzhe” (cocción de maíz) en el pueblo de Konush, región de Haskovo. 25 Abril 1965.

Кукерски костюм от с. Павел баня, Казанлъшко.
ЦДА, ф. 720, оп. 5, а.е. 77-1-1, Инв. № 66-198-4

El traje de máscara de la localidad de Pavel Banya, región de Kazanlak.

Обичаят за издигането на т. нар. кули от хора (kastell) датира от XVIII в. и се провежда в испанския град Тарагона. Участват десетки отбори. В основата на кулите стоят между 800 и 1000 души, а височината на някои от тях достига до 12 м. За успешно издигната се счита само кулата, от която участниците слизат без да паднат. През 2010 г. ЮНЕСКО добавя кулите в списъка на световното нематериално културно наследство.

ЦДА, ф. 720, оп. 5, а.е. 100/ 71-5643-21

La tradición de Los Castells se remonta al siglo XVIII y tiene lugar cada dos años en la ciudad de Tarragona, en la costa noreste de España. En él participan decenas de equipos, observados por miles de espectadores. En la base de las torres "humanas" hay entre 800 y 1000 personas, y la altura de algunas de estas torres alcanza los 12 m. Solo se considera que la torre ha sido erigida con éxito cuando la gente puede descender o ascender por ella sin caer. En 2010, la UNESCO incluyó Los Castells en la Lista del Patrimonio Cultural Inmaterial Mundial. Tarragona.

Приготвяне на традиционната гигантска паеля по време на тържествата на Свети Георги (Sant Jordi), който е почитан като светецът-покровител на Каталуня. В Барселона се чества на 23 април и включва приготвянето на огромно количество храна за празнуващите.
ЦДА, ф. 720, оп. 5, а.е. 100.

Elaboración de la tradicional paella gigante durante las fiestas de Sant Jordi, patrón de Cataluña. En Barcelona, se celebra el 23 de abril y las fiestas incluyen la preparación de grandes cantidades de comida para todos los participantes.

Изпълнение на юнашка чета от Кула. След всеки юнашки събор младежи и деца са демонстрирали уменията си като са изпълнявали т.нар. пирамиди. 1929 г.
ДА – Видин, ЧП 511

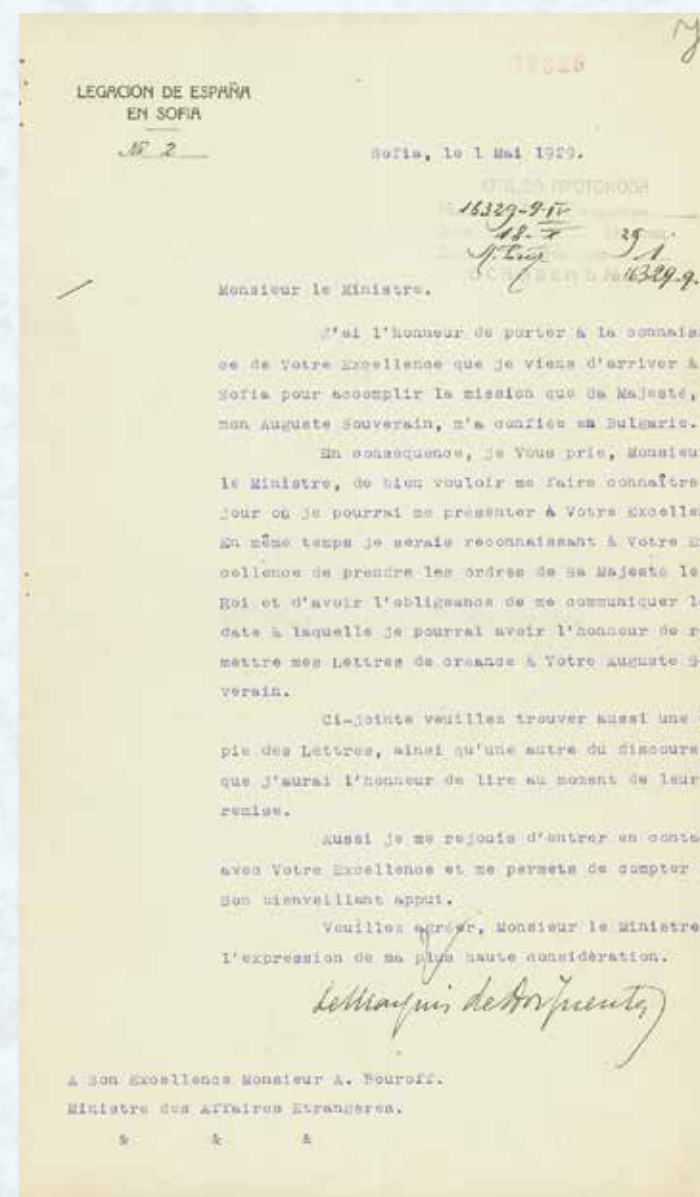
Actuación de un destacamento heroico del Kula. Después de cada feria, jóvenes y niños muestran sus habilidades realizando las llamadas pirámides humanas. 1929.

ДИПЛОМАЦИЯ СЛЕД РАЗМИРНИ ГОДИНИ DIPLOMACIA A LO LARGO DE LOS AÑOS

Фернандо де Антон дел Олмет и Лопез, Маркиз де Досфунтес.
La Ilustración Española y Americana, Biblioteca Nacional de España

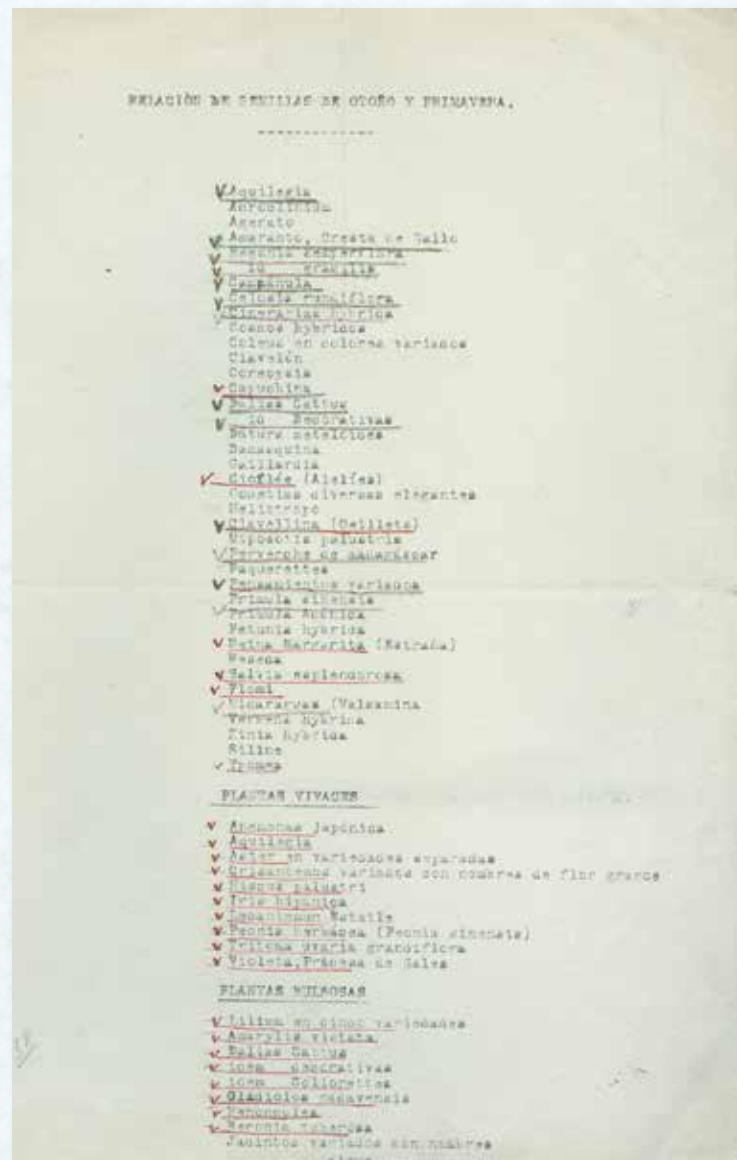
Fernando de Antón del Olmet y López, Marqués de Dosfuentes.

Писмо от Маркиз де Досфунтес до Атанас Буров с информация за назначаването му за пълномощен министър на Испания в София.
София, 1 май 1929 г.

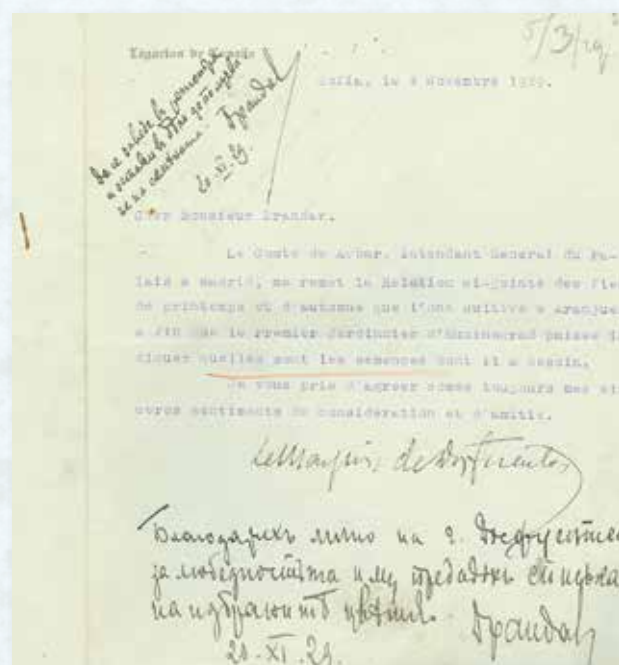
ЦДА, ф. 176К, оп. 14, а.е. 557, л. 7

Carta del Marqués de Dosfuentes a Atanas Burov con información sobre su nombramiento como Ministro Plenipotenciario de España en Sofía.
Sofía, 1 de mayo de 1929.

Списък на семената на растения, изпратени от Маркиз де Досфуенес, пълномощен министър на Испания в София, до Владимир Драндар, началник на Дворцовата канцелария в София. 18 окт. 1929 г.
ЦДА, ф. 3К, оп. 1, а.е. 1123, л. 8

Lista de semillas de plantas enviadas por el Marqués de Dosfuentes, Ministro Plenipotenciario de España en Sofía a Vladimir Drandar, Jefe de la Oficina del Palacio en Sofía. 18 de octubre 1929.

Писмо от Маркиз де Досфуенес, пълномощен министър на Испания в София, до Владимир Драндар, началник на Дворцовата канцелария, с предложение за предоставяне на семена за двореца в Евксиноград. София, 14 ноем. 1929 г.
ЦДА, ф. 3К, оп. 1, а.е. 1123, л. 2

Carta del Marqués de Dosfuentes, Ministro Plenipotenciario de España en Sofía, a Vladimir Drandar, Jefe de la Oficina del Palacio, con una propuesta para proporcionar semillas para el palacio en Euxinograd. Sofía, 14 de noviembre de 1929.

Артистично направен килим от цветя по старите улици в Ситжес в Северна Испания, по време на традиционните годишни празненства.
ЦДА, ф. 720, оп. 5, а.е. 100/74-4424-31-32,33

Alfombra de flores hechas artísticamente en las viejas calles de Sitges en el norte de España, durante las tradicionales festividades anuales.

Акварелен пейзаж на двореца Евксиноград, рисуван от Княгиня Евдокия.
ДА-Варна, ЧП 277, л. 17

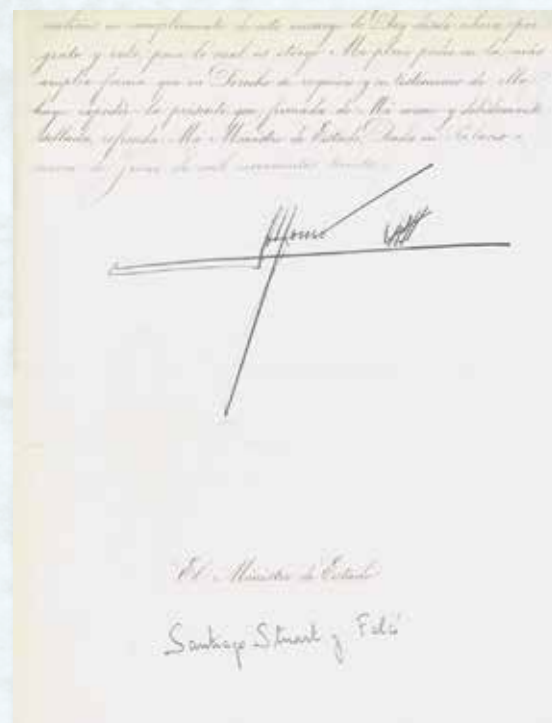
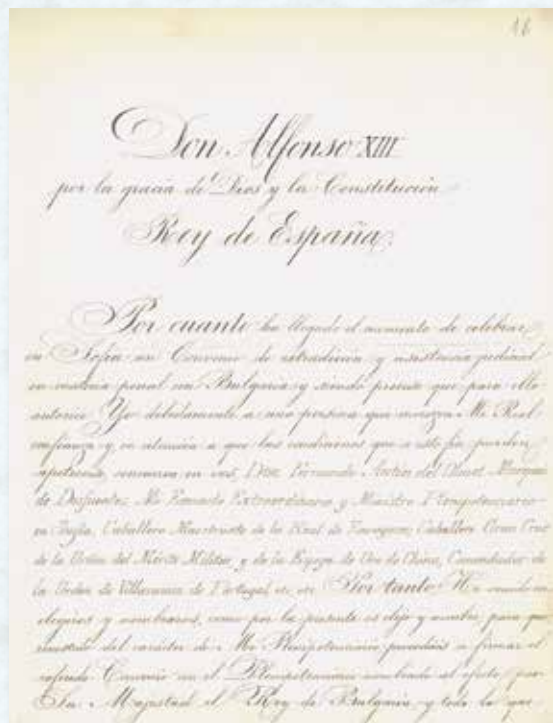
Paisaje de acuarela del Palacio de Euxinograd, pintado por Su Alteza la Princesa Evdokia.

ВТОРАТА ИСПАНСКА РЕПУБЛИКА LA SEGUNDA REPÚBLICA EN ESPAÑA

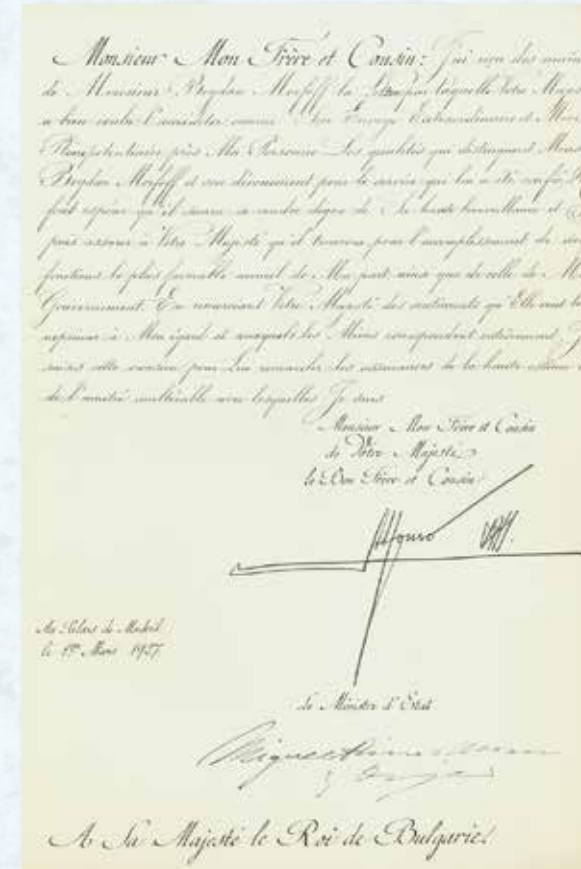
Конвенция за екстрадиция и съдебна помощ с Испания, подписана от Атанас Буров, министър на външните работи, и Маркиз де Досфунтес. София, 17 юли 1930 г.
ЦДА, ф. 284К, оп. 2, а.е. 60 л. 1, 15

Convenio sobre extradición y asistencia judicial con España, firmado por Atanas Burov, Ministro de Asuntos Exteriores y el Marqués de Dosfuentes. Sofía, 14 de julio de 1930.

Пълномощно от крал Алфонсо XIII, дадено на Маркиз де Досфунтес с делегирани права за подписване на конвенцията. Мадрид, 9 юни 1930 г.
ЦДА, ф. 284К, оп. 2, а.е. 60, л. 16

Poder del Rey Alfonso XIII, otorgado al Marqués de Dosfuentes, conteniendo delegación de firma para el Convenio. Madrid, 9 de junio de 1930.

Богдан Морфов.
ДАА – Библиотека
Bogdan Morfov

Писмо от крал Алфонсо XIII до цар Борис III за състоялата се аудиенция за връчване акредитивните писма на Богдан Морфов, български пълномощен министър в Мадрид. Мадрид, 1 март 1927 г.
ЦДА, ф. 3К, оп. 1, а.е. 1135, л. 9

Carta del rey Alfonso XIII al zar Boris III en relación a la audiencia para la presentación de las credenciales de Bogdan Morfov, Ministro Plenipotenciario búlgaro en Madrid. Madrid, 1 de marzo de 1927.

Хуан Батиста Ареги дел Кампо, Богдан Морфов и Константин Батолов са дипломатите, които изпълняват задълженията си в навечерието и по време на Втората испанска република. На 14 април 1931г., републиканците печелят местните и общински избори, а крал Алфонсо XIII напуска страната. Сформирано е временно правителство, начело с Нисето Алкала Самора, а на 9 декември е приета нова, републиканска конституция.

Juan Bautista Arregui del Campo, Bogdan Morfov y Konstantin Batolov son los diplomáticos que desempeñaron sus funciones en la víspera y durante la Segunda República española. El 14 de abril de 1931, los republicanos ganaron elecciones locales y municipales, y el rey Alfonso XIII abandonó el país. Se formó un gobierno provisional, encabezado por Niceto Alcalá Zamora, y el 9 de diciembre se adoptó una nueva constitución republicana.

Вербална нота на Испанската легация в София до МВНР на Царство България с молба да изпрати дипломатическа карта на г-н Хуан Батиста Ареги дел Кампо, специален пратеник и пълномощен министър на Испания в София.

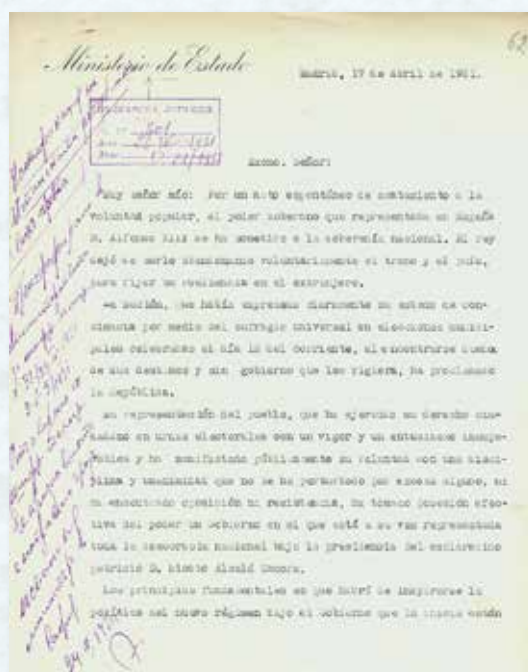
София, 16 дек. 1930 г.
ЦДА, 176К, оп. 14, а.е. 560, л. 2

Nota verbal de la legación española en Sofía al Ministerio de Asuntos Exteriores del Reino de Bulgaria con una solicitud para enviar una tarjeta diplomática a Juan Bautista Arregui del Campo, Enviado Especial y Ministro Plenipotenciario de España en Sofía. 16 de diciembre de 1930.

Републиканските избори в Испания. Мадрид, 1931 г.
ЦДА, ф. 46, оп. 1, а.е. 21, л. 29

Elecciones republicanas en España. Madrid, 1931.

Писмо от А. Лероу, министър на външните работи на Испанската република, до Богдан Морфов, български пълномощен министър в Париж и Мадрид, за абдикирането на крал Алфонсо XIII, обявяването на Република, съставянето на републиканско правителство и с надежда, че политическите промени няма да се отразят на добрите отношения между Испания и България. Мадрид, 17 апр. 1931 г.
ЦДА, ф. 382К, оп. 1, а.е. 43, л. 62

Carta de A. Lerroux, Ministro de Asuntos Exteriores de la República Española, a Bogdan Morfov, Ministro Plenipotenciario de Bulgaria en París y Madrid, sobre la abdicación del Rey Alfonso XIII, la proclamación de la República, la formación de un gobierno republicano y con "la esperanza de que los cambios políticos no tengan efectos en las buenas relaciones entre España y Bulgaria". Madrid, 17 de abril de 1931.

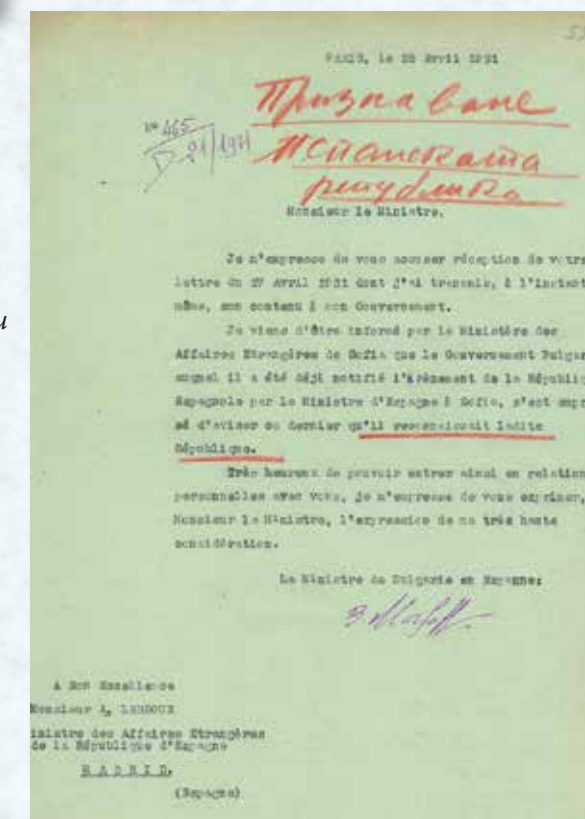

Конституция на Република Испания, изпратена от Българското консулство в Мадрид. ЦДА, 176К, оп. 6, а.е. 1897, л. 2

Constitución de la República de España, enviada por el Consulado de Bulgaria en Madrid.

Писмо от Богдан Морфов, български пълномощен министър в Париж и Мадрид, до А. Лероу, министър на външните работи на Република Испания, за уведомяването на българското правителство от Хуан Ареги, испански дипломатически представител в София, за обявяването на Испанската република, както и за факта, че Ареги припознава републиката. Париж, 25 апр. 1931 г.
ЦДА, ф. 382К, оп. 1, а.е. 43, л. 55

Carta de Bogdan Morfov, Ministro Plenipotenciario en París y Madrid, a A. Lerroux, Ministro de Asuntos Exteriores de la República de España, informando que el Gobierno búlgaro ha tenido conocimiento a través de Juan Arregui, representante diplomático español en Sofía, sobre la proclamación de la República española y del hecho que Arregui reconoce la República. París, 25 de abril. 1931.

В НАВЕЧЕРИЕТО НА ГРАЖДАНСКАТА ВОЙНА SOBRE EL PERIODO DE LA GUERRA CIVIL

Договор за арбитраж и приятелство с Испания. София, 26 юни 1931 г.
ЦДА, ф. 284К, оп. 2, а.е. 62

Arbitraje y Acuerdo de Amistad con España.
26 de junio de 1931.

Константин Батолов.
ЦДА, ф. 176К, оп. 18, а.е. 1829, л. 80
Konstantin Batolov.

Сградата на испанската легация
в София на ул. „Неофит Рилски“ 66.
ДАА – Библиотека

El edificio de la Legación española
en Sofía, nº 66 de la Neofit Rilski.

В навечерието на гражданската война за ръководител на републиканската легация в София е назначен Карлос де Миранда и Квартин. Почти за две години в София съжителстват две испански дипломатически представителства с двама ръководители – това на лоялния към Републиката Луис Тобио и на Карлос де Миранда, преминал на страната на ген. Франко.

En vísperas de la Guerra Civil, Carlos de Miranda y Quartín fue nombrado jefe de la Legación española en Sofía. Durante casi dos años, dos misiones diplomáticas españolas coexistieron en Sofía con sus respectivos encargados: la de Luis Tobío, leal a la República, y la de Carlos de Miranda, que se puso del lado del bando sublevado del general Franco.

„България е истинско чудо. В нея човек пристига със сълзи на очи и си тръгва пак със сълзи на очи. Защото под привидната ѝ сивота тупти изпълнен с интерес, нов и дори очарователен свят“.
Из книгата на Луис Тобио „Спомените на един дипломат с прекъсвания“

“Bulgaria es un verdadero milagro. En él se entra llorando y se sale llorando, Porque bajo una apariencia gris latía un mundo lleno de interés, novedoso e incluso encantador”.
Del libro de Luis Tobío “Memorias de un diplomático intermitente”

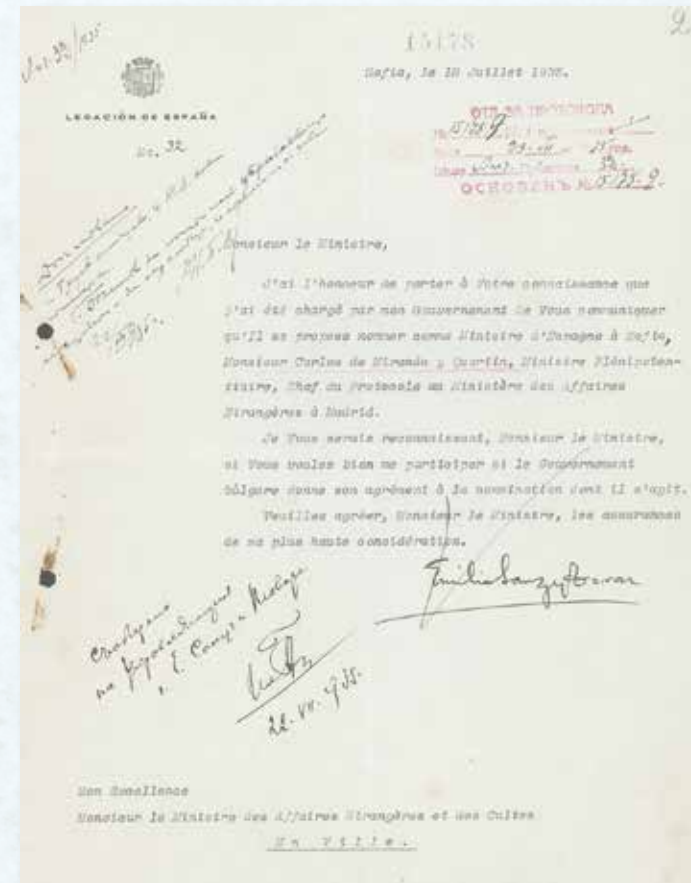

Луис Тобио.
ЦДА – Библиотека
Luis Tobío.

Указ на цар Борис III за признаване правата на Луис Тобио в качеството му на вицеконсул на испанската република. София, 27 ян. 1934 г.
ЦДА, ф. 176К, оп. 19, а.е. 1333, л. 2

Decreto del zar Boris III que reconoce los derechos de Luis Tobío en su calidad de Encargado de negocios representante de la República española. Sofía, 27 de enero 1934.

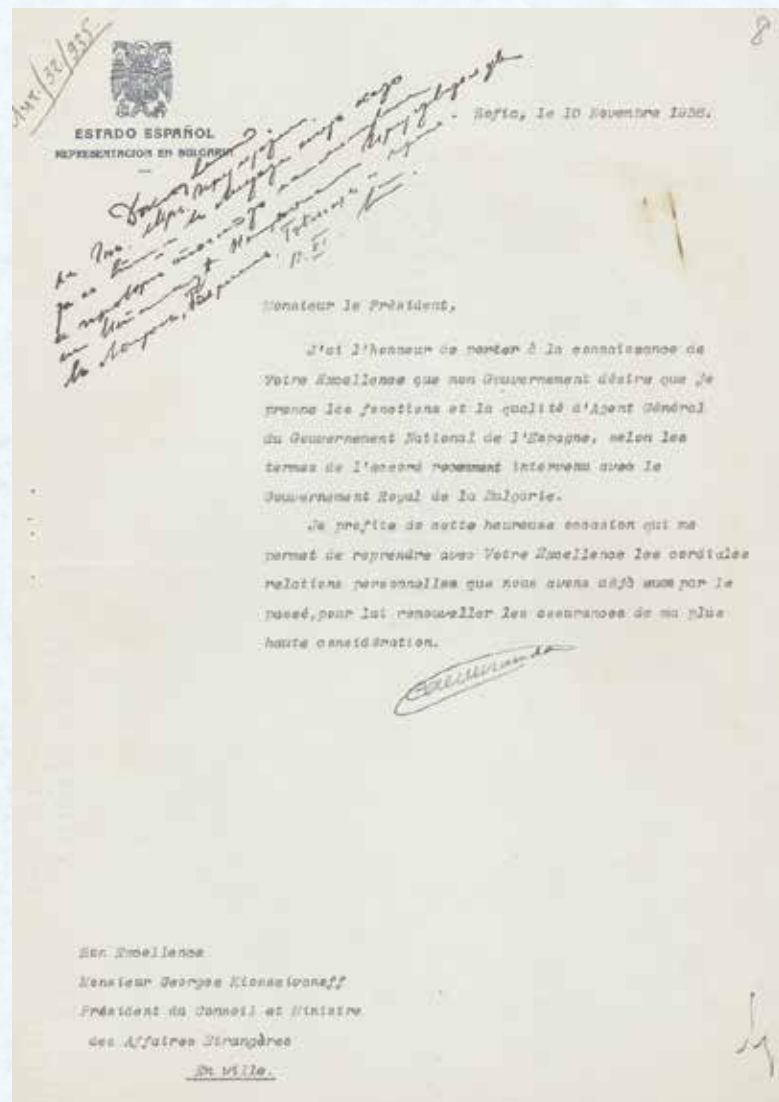
Вербална нота на испанската легация в София до Министерството на външните работи и изповеданията на Царство България за назначаването с указ от 18 юли 1935 г. на г-н Карлос де Миранда и Квартин за пълномощен министър на Испания в София.
София, 26 авг. 1935 г.
ЦДА, ф. 176К, оп. 14, а.е. 567, л. 2

Nota verbal de la Legación española en Sofía al Ministerio de Asuntos Exteriores del Reino de Bulgaria sobre el nombramiento por decreto del 18 de julio de 1935 del Sr. Carlos de Miranda y Quartín como Ministro Plenipotenciario de España en Sofía.
Sofía, 26 de agosto de 1935.

Снимка на Карлос де Миранда, публикувана във в. „La Bulgarie“ (в. „България“) – всекидневник за политика, литература и икономика, излизащ в България на испански език. В статията „Испания и България“ испанският дипломат е представен като „Блестящ дипломат с богат опит, който ще допринесе за сближаването на двата народа и за добрите отношения между двете страни“.
ЦДА, ф. 176К, оп. 14, а.е. 567, л. 8

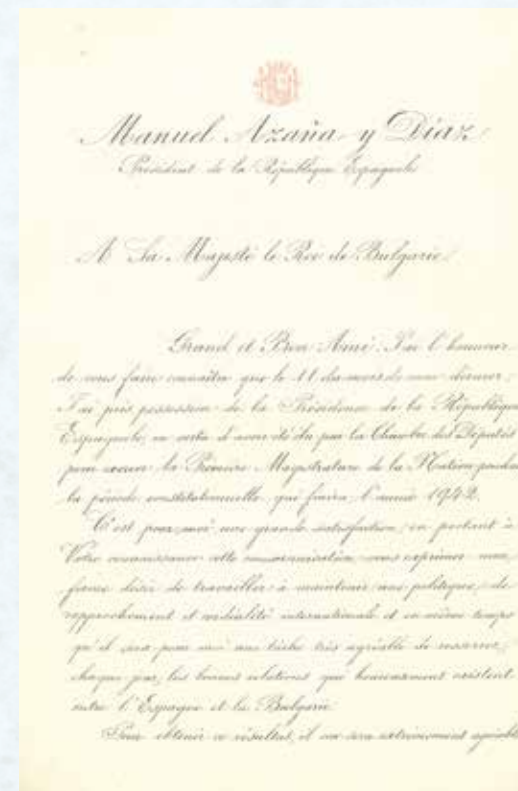
Foto de Carlos de Miranda, publicada en La Bulgarie, un diario sobre política, literatura y economía, publicado en Bulgaria en español. El Sr. Carlos de Miranda y Quartín, ha sido designado por el gobierno español como Ministro Plenipotenciario en Sofía, presentado bajo el título “España y Bulgaria”. “Un brillante diplomático con amplia experiencia que contribuirá al acercamiento de los dos pueblos y las buenas relaciones entre los dos países.” 11 de octubre de 1935.

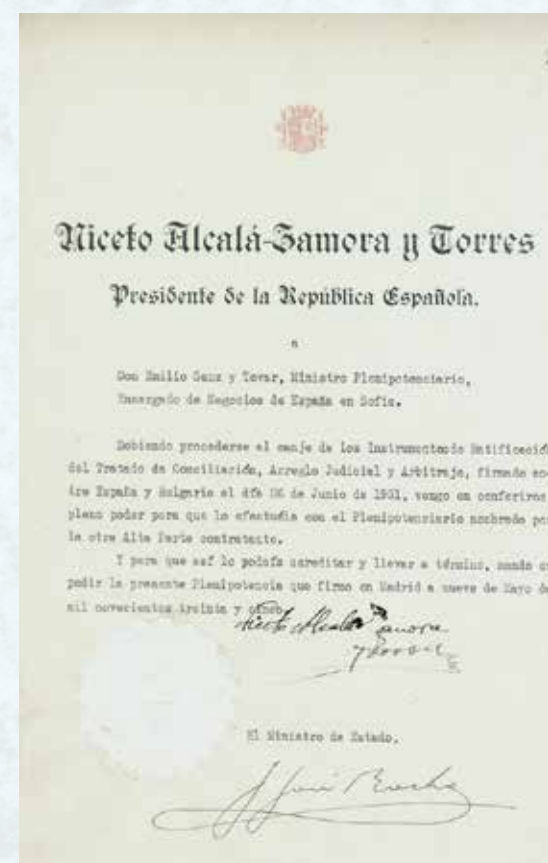
Писмо от Карлос де Миранда и Квартин, пълномощен министър на Испания в България, до Георги Кьосеиванов, министър-председател и министър на външните работи с информация, че испанското правителство желае той да носи званието Генерален агент на Испанското национално правителство съгласно договорката с Българското царско правителство. София, 10 ноем. 1938 г. ЦДА, ф. 176К, оп. 14, а.е. 567, л. 8

Carta del Ministro Plenipotenciario de España en Bulgaria, Carlos de Miranda y Quartín, a Georgi Kyoseivanov, Presidente del Consejo y Ministro de Asuntos Exteriores, indicando que el Gobierno español desea que posea el título de Agente general del Gobierno nacional español de acuerdo con el Gobierno real búlgaro. Sofía, 10 de noviembre de 1938.

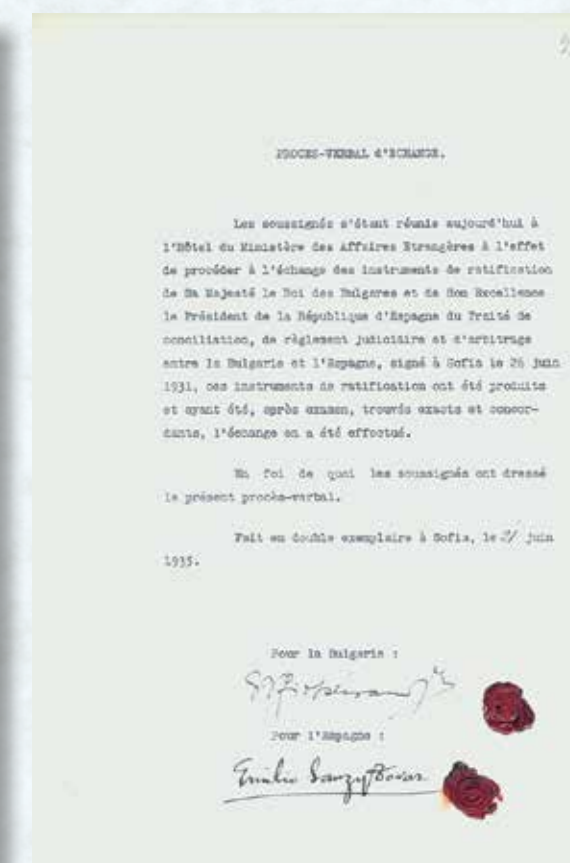
Писмо от Мануел Асаня Диас до цар Борис III за встъпването му в длъжност президент на Втората испанска република. Мадрид, 6 септ. 1936 г. ЦДА, ф. 3К, оп. 1, а.е. 1135, л. 67

Carta de Manuel Azaña Díaz al zar Boris III sobre su toma de posesión como Presidente de la Segunda República española. Madrid, 6 de septiembre de 1936.

Договор за арбитраж и приятелство с Испания. 21 юни 1935 г. ЦДА, ф. 284К, оп. 2, а.е. 63

Acuerdo de Arbitraje y Amistad con España 21 de junio de 1935.

**УЧАСТИЕ НА БЪЛГАРСКИ ИНТЕРБРИГАДИСТИ
В ГРАЖДАНСКАТА ВОЙНА**
**PARTICIPACION DE BRIGADISTAS BULGAROS
EN LA GUERRA CIVIL ESPAÑOLA**

Испанската гражданска война трае от 17 юли 1936 г. до 1 април 1939 г.
La Guerra Civil Española duró del 17 de julio de 1936 al 1 de abril de 1939.

Републиката се защитава. Рисушка.
ЦДА, ф. 46, оп. 1, а.е. 21, л. 55

La República se está defendiendo. Figura.

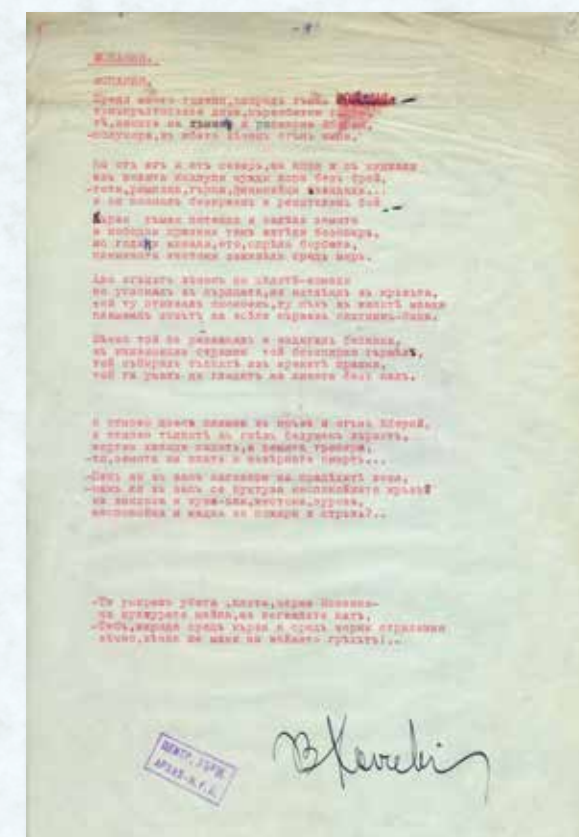
Герника.
ЦДА, ф. 46, оп. 1,
а.е. 21, л. 40

Guernica.

Стихове за Испания от Веселин Ханчев под общо заглавие „Народ средъ кръви“, подготвени за печат. Илюстрацията върху заглавната страница е дело на поета. 1937 г.
ЦДА, ф. 908, оп.1, а.е. 22, л. 1, 2

Poemas sobre España de Vesselin Hanchev bajo el título general "Gente en la sangre", con diseño preparado para imprimir (la ilustración en la portada es obra del poeta). 1937.

Български интербригадисти в Испания.
ЦДА, ф. 2092, оп. 1, а.е. 307, л. 15

Brigadistas internacionales búlgaros en España.

Почти 500 български доброволци се сражават на страната на Републиката, а трима подкрепят франкистите. Двама български автори – Никола Вапцаров и Димитър Димов, създават непреходните си произведения – стихотворението „Испания“ и романът „Осъдени души“.

Casi 500 voluntarios búlgaros lucharon del lado de la República, y tres del lado de los franquistas. Dos autores búlgaro crearon sus obras atemporales: Nikola Vaptsarov el poema “España” y Dimitar Dimov la novela “Almas condenadas”.

Луиза Топузян във филма „Осъдени души“ (1975, реж. Вълко Радев) по романа на Димитър Димов. Филмът е отличен с първа награда на Международния фестивал на червеноръстките и здравни филми Варна 1975 г. и Техеран 1976 г.
ЦДА, ф. 1475

Louisa Topuzyan en la película “Almas condenadas” (1975, dirigida por Valo Radev) basada en la novela de Dimitar Dimov. La película ganó el primer premio en el Festival Internacional de Cine de la Cruz Roja y la Salud, Varna 1975 y Teherán 1976.

Франкистките избори в Испания.
ЦДА, ф. 46, оп. 1, а.е. 21, л. 93

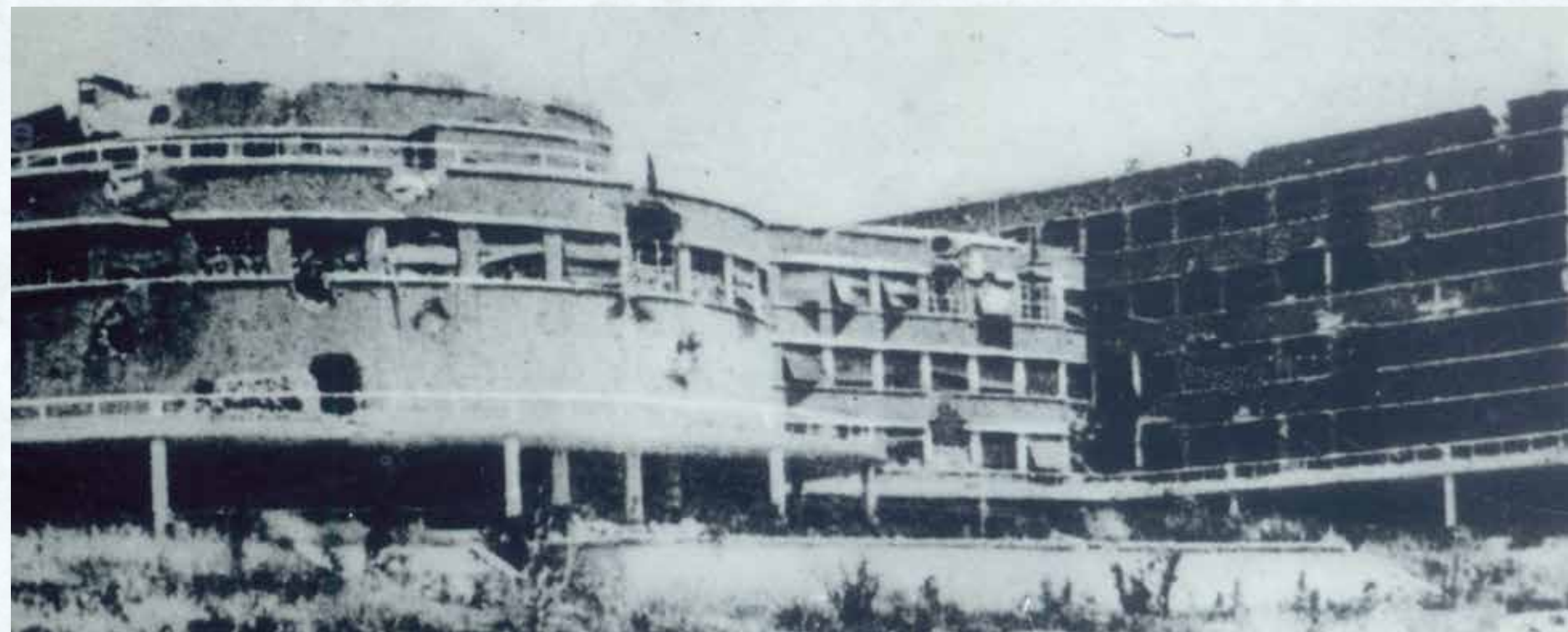
Las elecciones de Franco en España.

През март 1938 г. българското правителство, оглавено от Георги Кьосеиванов, официално признава франкистката власт. На 16 януари 1940 г. в Мадрид е сключена Спогодба за уреждане стокообмена и плащанията с Испания. България е една от първите държави, с която франкистка Испания сключва такъв договор. Дипломатическите представители на двете страни по това време са дон Себастиан де Ромеро Радигалес и Илия Бояджиев.

En marzo de 1938, el gobierno búlgaro, encabezado por Georgi Kyoseivanov, reconoció oficialmente al gobierno franquista. El 16 de enero de 1940, se celebró en Madrid la firma de un Acuerdo sobre comercio y liquidación de pagos con España. Bulgaria fue uno de los primeros países con los que la España de Franco concluyó dicho acuerdo. Los representantes diplomáticos de los dos países en ese momento eran Sebastián de Romero Radigales e Iliya Boyadzhiev.

През 1939 г. Испанската легация в София е управлявана от Себастиан де Ромеро Радигалес, шарже д'афер. През 2014 г. Израелският институт Яд Вашем го удостоява със званието „Праведник на народите на света“. Това звание се присъжда на неевреи, спасявали евреи по времето на холокоста. Няколко години след отзоваването си от България Себастиан Радигалес е назначен като генерален консул на Испания в Атина. Там през 1943 г. той помага по всякакъв начин на сефарадски евреи и успява да спаси и изпрати в Атина 150 души, които трябвало да бъдат депортирани в Аушвиц. През 1954 г. Испания го удостоява с орден за граждански заслуги.

En 1939, estaba al cargo de la Legación española en Sofía el diplomático Sebastián de Romero Radigales. En 2014, el Instituto Yad Vashem de Israel le otorgó el título de “Justo entre las Naciones”. Este reconocimiento se otorga a las personas que, sin tener la religión judía, salvaron a judíos durante el Holocausto. Varios años después de terminar su mandato en Bulgaria, Sebastián de Romero Radigales fue nombrado Cónsul General de España en Atenas. Desde allí, en 1943, ayudó a los judíos sefardíes de todas las formas posibles y logró salvar y traer a Atenas a 150 personas que iban a ser deportadas a Auschwitz. En 1954, España le otorgó la Orden del Mérito Civil.

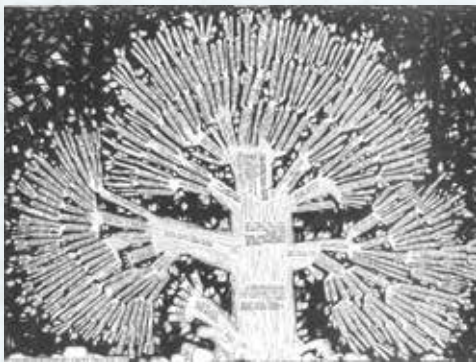
Университетът в Мадрид след бомбардировките.
ЦДА, ф. 2092К, оп. 1, а.е. 307, л. 18

La Universidad de Madrid tras el atentado.

СЕФАРАДСКИТЕ ЕВРЕИ ИЛИ ПРЕНЕСЕНО ОТ ИСПАНИЯ LOS JUDIOS SEFARDITAS PROCEDENTES DE ESPAÑA

Името сефаради произтича от топонима Сфа`рад, отъждествен с името Испания в арамейския превод на „Библия Рабиника“ на Йонатан. Голяма част от прогонените през 1492 г. испански евреи се установяват завинаги в територията на днешна България. И днес в българските градове има фамилии с испански привкус като Кордова, Толедо, Магрисо, Розанес. Сред огромния брой еврейски книги, съхранени в Държавна агенция „Архиви“, своеобразното „бижу“ са тези, отпечатани на ладино. Интересното е че в тези книги е запазен кастилския диалект, на който дон Мигел де Сервантес е написал вечната си книга „Дон Кихот де ла Манча“, и че на ладино е написана най-много художествена литература. През 1899 г. в България е отпечатан първият сефарадски вестник „El Amigodel Pueblo“. Към 1940 г. в България живеят около 48 000 евреи, от които сефарадите са 45 000. Много често техни представители са били назначавани за почетни испански консули в София, Бургас, Русе и Пловдив.

El nombre Sefarad proviene del topónimo Sfa`rad, identificado con el nombre de España en la traducción aramea de la Biblia Rabínica de Jonathan. Muchos de los judíos españoles expulsados en 1492 se asentaron para siempre en el territorio de la actual Bulgaria. Incluso hoy en las ciudades búlgaras hay familias con nombre español como Córdoba, Toledo, Magriso, Rosanes. Entre la gran cantidad de libros judíos almacenados en la Agencia Estatal de Archivos, la “joya” más particular son los impresos en ladino. Curiosamente, estos libros conservan el dialecto castellano en el que Don Miguel de Cervantes escribió su obra inmortal, Don Quijote de la Mancha, y la mayor parte están escritos en ladino. En 1899 se publicó el primer periódico sefardí en Bulgaria: “El Amigo del Pueblo”. En 1940, unos 48.000 judíos vivían en Bulgaria, de los cuales 45.000 eran sefardíes, y muy a menudo sus representantes eran nombrados cónsules honorarios de España en Sofía, Burgas, Ruse y Plovdiv.

Родословно дърво на сефарадската фамилия Мешулам от София, съставено от Яков Елад. В превод от иврит има библейско значение и означава „отплата“. Според семейно предание през 1810 г. Хам Реубен Мешулам напуска Бавария и се заселва в София.
ЦДА, ф. 1496К

Árbol genealógico de la familia sefardí Meshulam de Sofía, recopilado por Jacob Hellas. Traducido del hebreo, tiene un significado bíblico, “retribución”. Según la leyenda familiar, en 1810 Ham Reuben Meshulam abandonó Baviera y se instaló en Sofía.

Соломон Аладжем и неговата съученичка в пиеса, изнесена в Еврейския клуб във Видин. И двамата са облечени в сефарадски костюми. 1900г.
ДА – Видин, ф. 529К

Salomón Aladjem y su compañero de clase en una obra de teatro representada en el Club Judío de Vidin. Ambos están vestidos con trajes sefardíes. 1900

Синагогата в София. Ок. 1910 г.
ДА – София, ф. 65,
оп. 1, а. е. 1416, л. 1

La sinagoga de Sofía.

Празнични еврейски сефардски носии от различни градове в България.
ЦДА, ф. 1568К

Trajes festivos judíos sefardíes de diferentes ciudades de Bulgaria.

Проект от Харалампи Тачев за декоративен фриз на синагогата в Бургас. 1928 г.
ЦДА, ф. 2005К

Proyecto de Haralampi Tachev para un friso decorativo de la sinagoga de Burgas. 1928

Еврейска сватба на сефарадската фамилия Фархи. София, ок. 1905 г.
Личен архив Юлиана Фархи

Voda judía de la familia sefardí Farhi. Sofía, aprox. 1905

АЛЕЛУЯ.

Нотен запис на псалом „Алелуя“.
ЦДА, ф. 1568К, оп. 1, а.е. 202, л. 9

Partitura del salmo "Aleluya".

La Reine était en train de brôder
Un coussin de fils d'or et de soie.
S'il lui manquait de la soie,
Elle en prélevait sur ses cheveux.
S'il lui manquait des perles,
Elle les complétait de ses larmes.

„Кантес Еспаньол“ –
куплет от сефарадска песен,
записана в България. 1947 г.
ЦДА, ф. 1568К

“Cantes Espanyol” - un verso de
una canción sefardí, grabado en
Bulgaria. 1947.

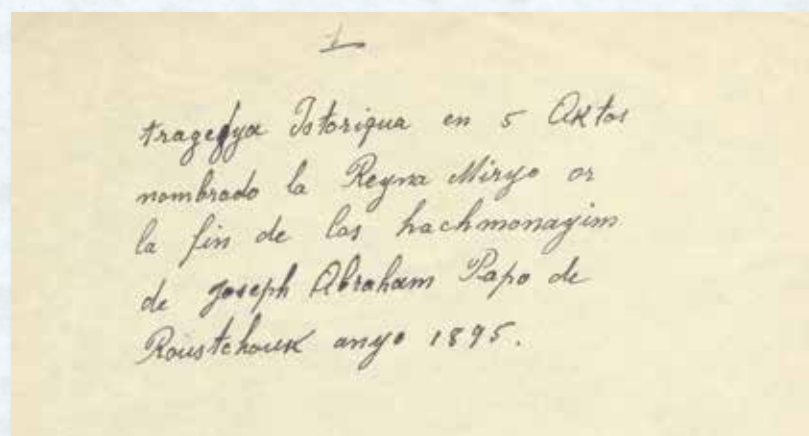
TYPES D'ISRAELITES SEPHARDIS ORIENTAUX
Les parents de M. CONFINO
qui ont vécu les souvenirs décrits par l'Auteur.
y w 2 719 - 20

Сефарадското семейство Конфино от Карнобат. През 1947 г. техният наследник Алберт Конфино публикува книгата си „Scienes de la vie juive en Orient“, която е посветена на историята на сефарадската общност в Карнобат.
ЦДА, ф. 1568К

La familia sefardí Confino de Karnobat. En 1947, su sucesor, Albert Confino, publicó su libro “Scènes de la vie juive en Orient”, dedicado a la historia de la comunidad sefardí de Karnobat.

Анотация на ладино към пиесата на Йосиф Аврам Папо, озаглавена „Царица Мириям“. Русе, 1895 г. Ръкописите на ладино се наричат солитрео. ЦДА, ф. 1568К

Anotación en ladino a la obra de Joseph Avram Papo, titulada “Reina Miriam”. Ruse, 1895. La forma cursiva de escritura en ladino se denomina solitreo.

ХУЛИО ПАЛЕНСИЯ И НЕГОВИЯТ ТРУДЕН ИЗБОР С ГОЛЯМО ЗНАЧЕНИЕ

JULIO PALENCIA Y SU DIFÍCIL ELECCIÓN

Хулио Паленсия и съпругата му Зое Драгумис.

Източник: Courtesy Gennadius Library, <https://www.timesofisrael.com/what-made-an-anti>

Julio Palencia y su esposa Zoe Dragomis.

Хулио Паленсия е дипломатът, който изпълнява задълженията си отвъд изискванията на дълга и спасява много човешки животи в мрачните години на Холокоста. Той връчва акредитивните си писма през декември 1940 г. и заема този пост до август 1943 г. По същото време в България е приет антиеврейски закон, който лишава българските евреи от граждански и политически права. По време на мандата си Хулио Паленсия активно се противопоставя на различните законодателни мерки срещу евреите. В резултат на цялостната си дейност, през август 1943 г. е обявен за „персона нон грата“. Испанските евреи в България обичат и помнят дипломата Паленсия. Преживелите Холокоста го наричат Дон Хулио („г-н Хулио“) и за много от тях той е бил единствената надежда за спасение.

Julio Palencia es un diplomático que cumple con sus funciones más allá de los requisitos del deber y salva muchas vidas en los años oscuros del Holocausto. Presentó sus credenciales en Sofía en diciembre de 1940. En esa época, se aprobó una ley antijudía en Bulgaria que privaba a los judíos búlgaros de derechos civiles y políticos. Como resultado de toda su actividad, en agosto de 1943 fue declarado “persona non grata”. Los judíos españoles en Bulgaria aman y recuerdan al diplomático Palencia. Los sobrevivientes del Holocausto le llaman “Don Julio”, y para muchos era la única esperanza de salvación.

Хулио Паленсия по време на връчването на акредитивните си писма в София.

ЦДА, ф. 176К, оп. 14, а.е. 572, л. 8

Julio Palencia durante la ceremonia de presentación de sus credenciales en Sofía.

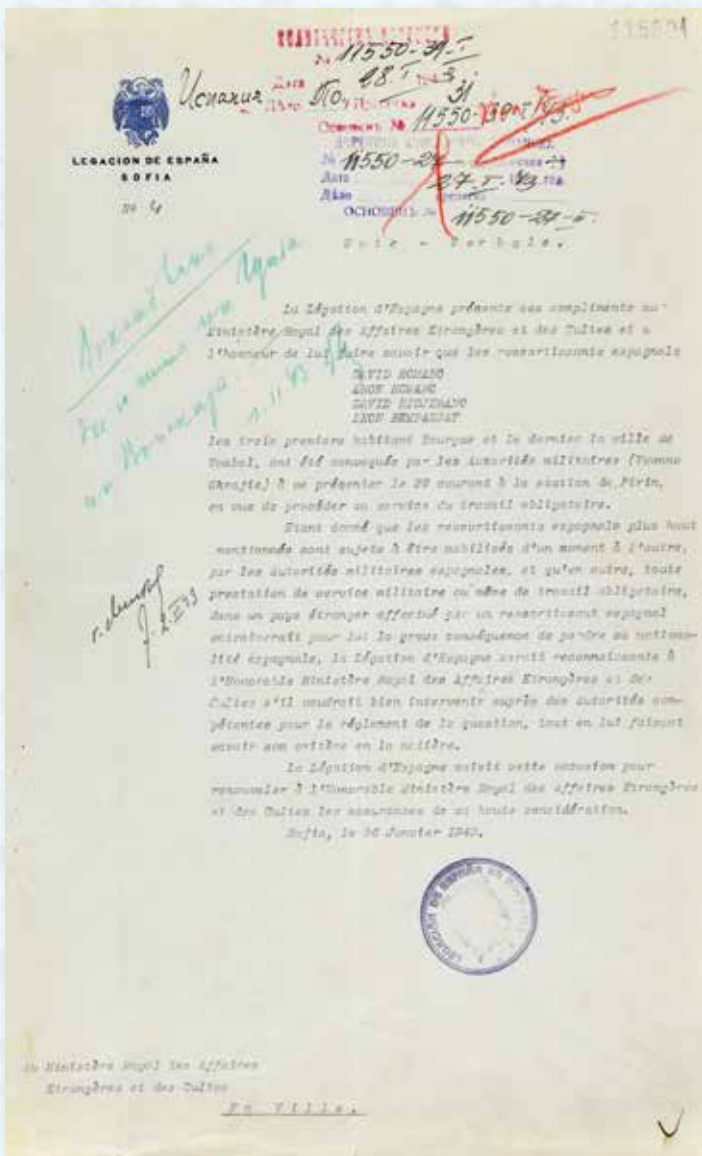

Вербална нота № 8 на Испанската легация в София за встъпването в длъжност на Хулио Паленсия и Сантяго Елиас Бехар (вицеконсул).

София, 8 март 1941 г.

ЦДА, ф. 176К, оп. 14, а.е. 572, л. 6

Nota verbal № 8 de la Legación de España en Sofía sobre la toma de posesión de Julio Palencia y Santiago Elias Behar (Vicecónsul). Sofía, 8 de marzo de 1941.

Вербална нота № 4 на Испанската легация в София до Министерство на външните работи и изповеданията във връзка с военната мобилизация на живеещите в България испански поданици David Romano, Aron Romano, David Bidjerano, Leon Bembassat.

ЦДА, ф. 176К, оп. 8, а.е. 1270, л. 1

Nota verbal № 4 de la Legación española en Sofía al Ministerio de Asuntos Exteriores y Religiones en relación con la movilización militar de ciudadanos españoles residentes en Bulgaria: David Romano, Aron Romano, David Bidjerano, Leon Bembassat.

Изселване на Беломорски евреи. Лом, март 1943 г.

ЦДА, ф. 1568К, оп. 1

El éxodo de los judíos del Mar Blanco. Lom, marzo de 1943.

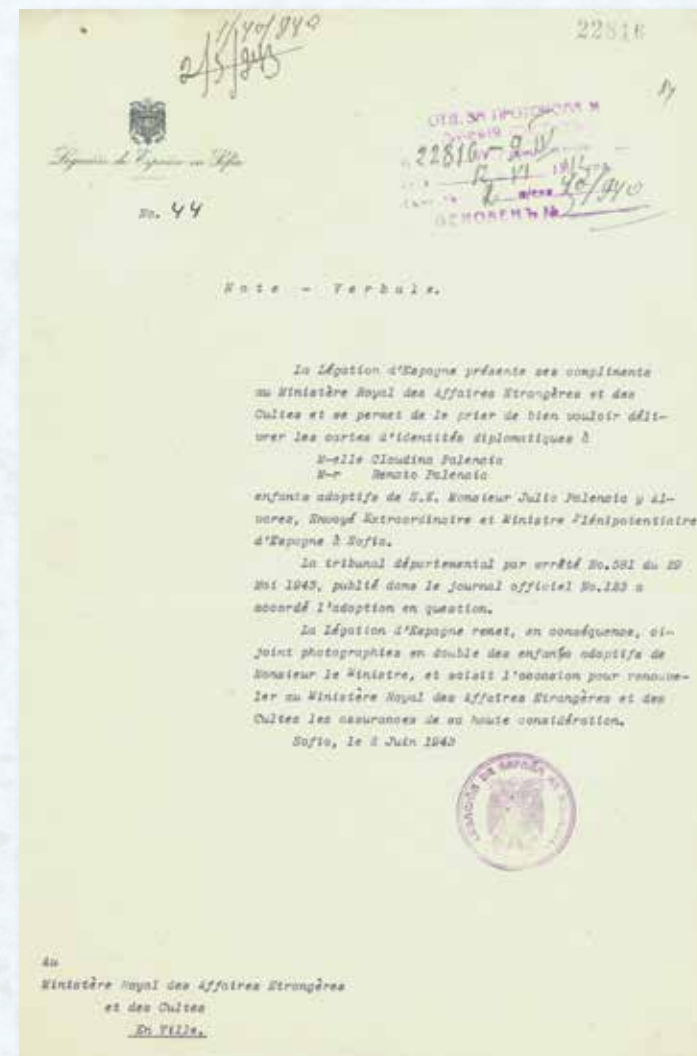
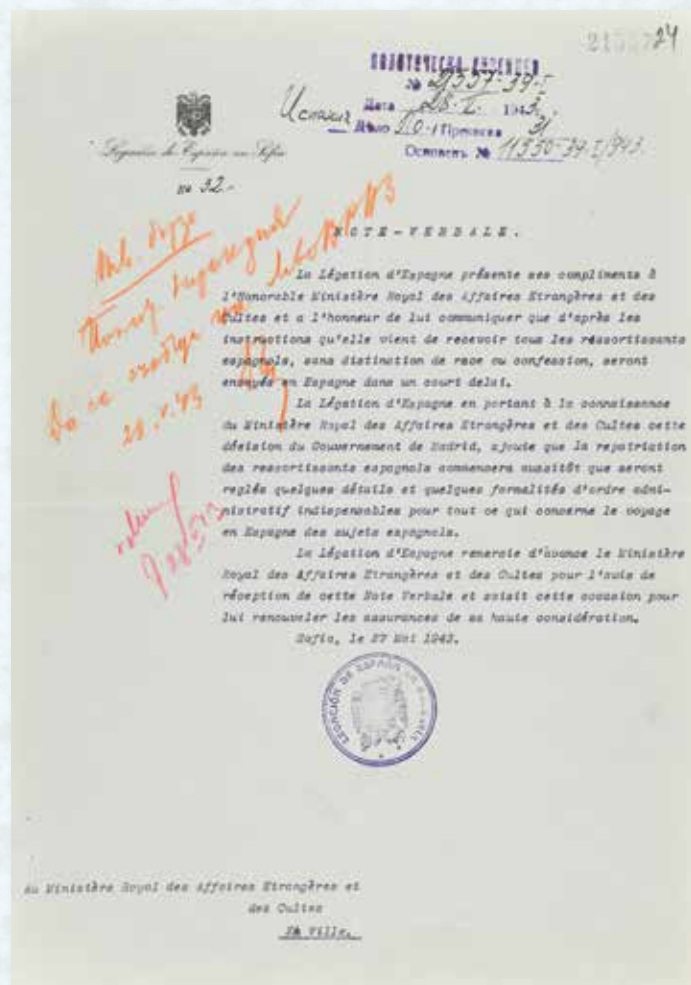

Еврейска трудова група по време на работа. Тези групи, наричани още и трудови лагери са създадени с Постановление №113/12.08.1941 г. В тях се включват всички мъже евреи на възраст 20-46 г., които подлежат на отбиване на военната си служба. 1941 г. ЦДА, ф. 1568К, оп. 1, а.е. 400, л. 11

Grupo judío en un campo de trabajo. Estos llamados campos de trabajo fueron establecidos por el Decreto №113/12.08.1941. Incluían a todos los hombres judíos de entre 20 y 46 años que estaban sujetos al servicio militar. 1941

Вербална нота № 32 на Испанската легация в София до МВнРИ във връзка с решението на Испания да репатрира всички испански поданици без разлика на произход и религия, живеещи в България. София, 27 май 1943 г. ЦДА, ф. 176К, оп. 8, а.е. 1270, л. 24

Nota verbal № 32 de la Legación española en Sofía al Ministerio de Asuntos Exteriores y Religiones en relación con la decisión de España de repatriar a todos los ciudadanos españoles independientemente de su origen y religión que vivan en Bulgaria. Sofía, 27 de mayo de 1943.

Вербална нота № 44 на Испанската легация в София, с която Хулио Паленския изисква издаването на дипломатически паспорти на осиновените от него Клодия и Рене Арие. София, 8 юни 1943 г. ЦДА, ф. 176К, оп. 14, а.е. 572

Nota verbal №44 de la Legación española en Sofía con la que Julio Palencia exigió la expedición de pasaportes diplomáticos a sus adoptados Claudia y René Arie. Sofía, 8 de junio de 1943

Клодия и Рене Арие, осиновени от Хулио Паленсия. Основната му цел е да спаси младежите, чийто баща е осъден и екзекутиран през същата година. ЦДА, ф. 176К, оп. 14, а.е. 572

Claudia y Rene Arie, adoptados por Julio Palencia. Su principal objetivo es salvar a los jóvenes cuyo padre fue condenado y ejecutado en el mismo año.

ПРЕКРАТЯВАНЕ НА ДИПЛОМАТИЧЕСКИТЕ ОТНОШЕНИЯ СЛЕД ВТОРАТА СВЕТОВНА ВОЙНА INTERRUPCIÓN DE LAS RELACIONES DIPLOMÁTICAS TRAS LA SEGUNDA GUERRA MUNDIAL

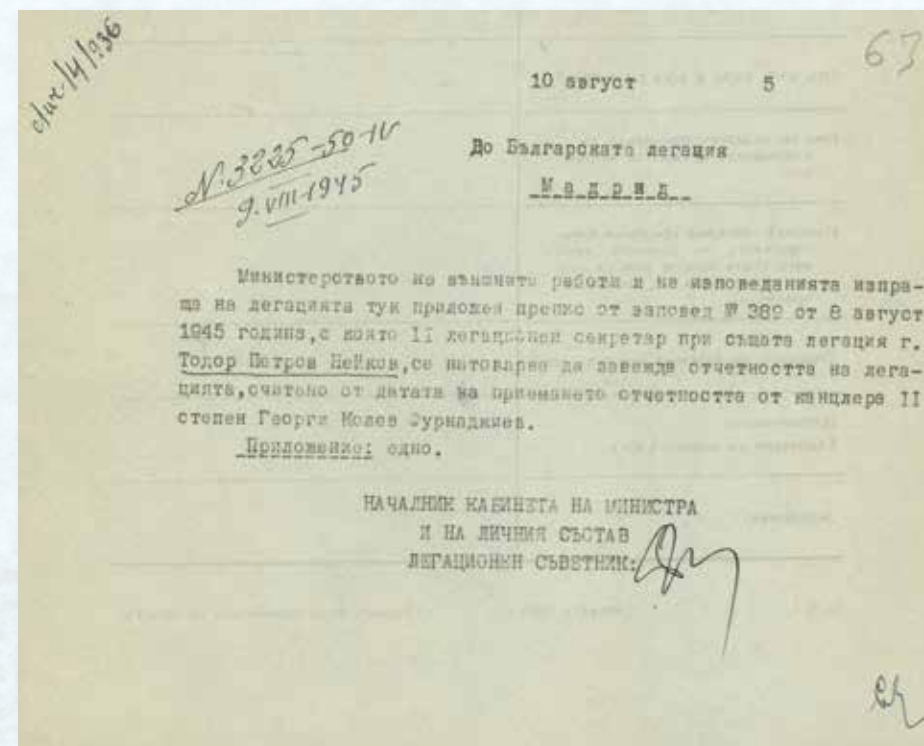
Тодор Нейков. През 1970 г. Нейков прави първия превод на цялостното произведение „Дон Кихот де ла Манча“. Неговата версия се счита за „канонична“ на български език и е сред задължителната литература в средните и висши училища.

ДАА – Библиотека

Todor Neikov. En 1970 Neikov realiza la primera traducción de la obra completa de El Quijote. Su versión es considerada la “canónica” en búlgaro y fuente obligatoria de referencias de rigor en la escuela secundaria y en la Universidad.

Последният български дипломат от този период, който практически закрива българската легация в Мадрид е Тодор (Теодоро) Нейков. През 1943 г. заедно с испанския литератор и публицист Хуан Едуардо Сунинга превеждат редица български литературни творби, сред които и емблематичния роман на Иван Вазов „Под игото“. Нейков остава в Мадрид до края на 1945, а през следващата 1946 със защита на българските интереси е натоварена Швейцарската легация. По същото време България скъсва дипломатически отношения с правителството на ген. Франко, а в края на 1946 г. задграничното републиканско испанско правителство на Хосе Хирал открива в София легация, ръководена от Хулио де Хуичи Миранда.

El último diplomático búlgaro de este periodo, a quien correspondió cerrar prácticamente la Legación búlgara en Madrid, fue Teodor Neykov. En 1943, junto con el escritor y publicista español Juan Eduardo Zúñiga, había traducido varias obras literarias búlgaras, incluida la novela emblemática “Bajo el Yugo” de Ivan Vazov. Neikov permaneció en Madrid hasta finales de 1945, y en el siguiente 1946 se encargó a la legación suiza la protección de los intereses búlgaros. Al mismo tiempo, Bulgaria cortó relaciones diplomáticas con el gobierno del general Franco, y a fines de 1946, el gobierno republicano español en el exilio de José Giral abrió en Sofía una legación dirigida por Julio de Huici Miranda.

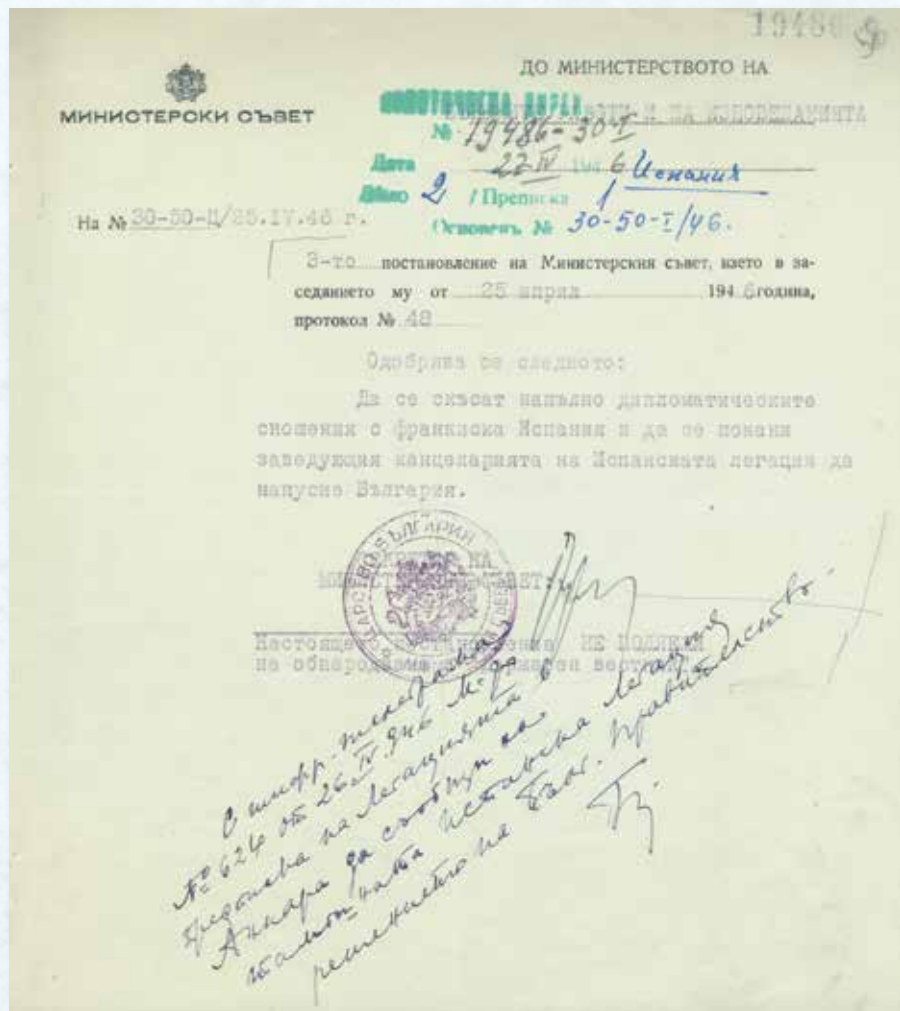
Писмо от Министерство на външните работи и изповеданията до Българската легация в Мадрид за възлагане на Тодор Нейков да завежда отчетността на легацията. София, 9 авг. 1945 г. ЦДА, ф.176К, оп. 18, а.е. 2097, л. 63.

Carta del Ministerio de Asuntos Exteriores y Religiones a la Legación búlgara en Madrid, en la que se le pide a Todor Neikov que rinda las cuentas de la Legación. Sofía, 9 de agosto 1945.

Хуан Едуардо Сунинга.
ДАА – Библиотека

Juan Eduardo Zúñiga.

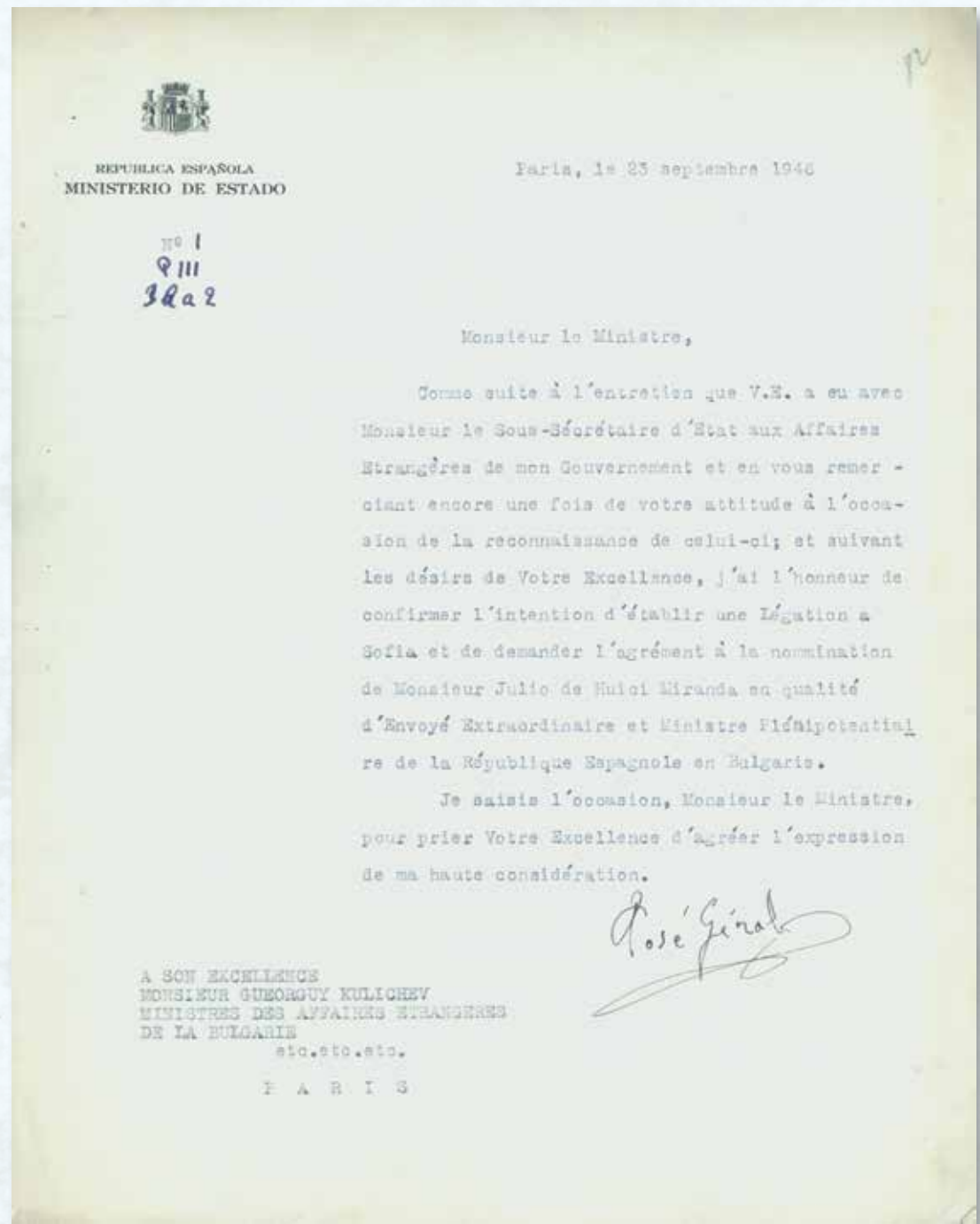

Постановление № 58 на Министерския съвет за скъсване на дипломатическите отношения между България и франкистка Испания. 25 апр. 1946 г. ЦДА.ф. 1477, оп. 3, а.е. 74, л. 58

Decreto № 58 del Consejo de Ministros sobre la ruptura de las relaciones diplomáticas entre Bulgaria y la España de Franco. Abr. 25 1946.

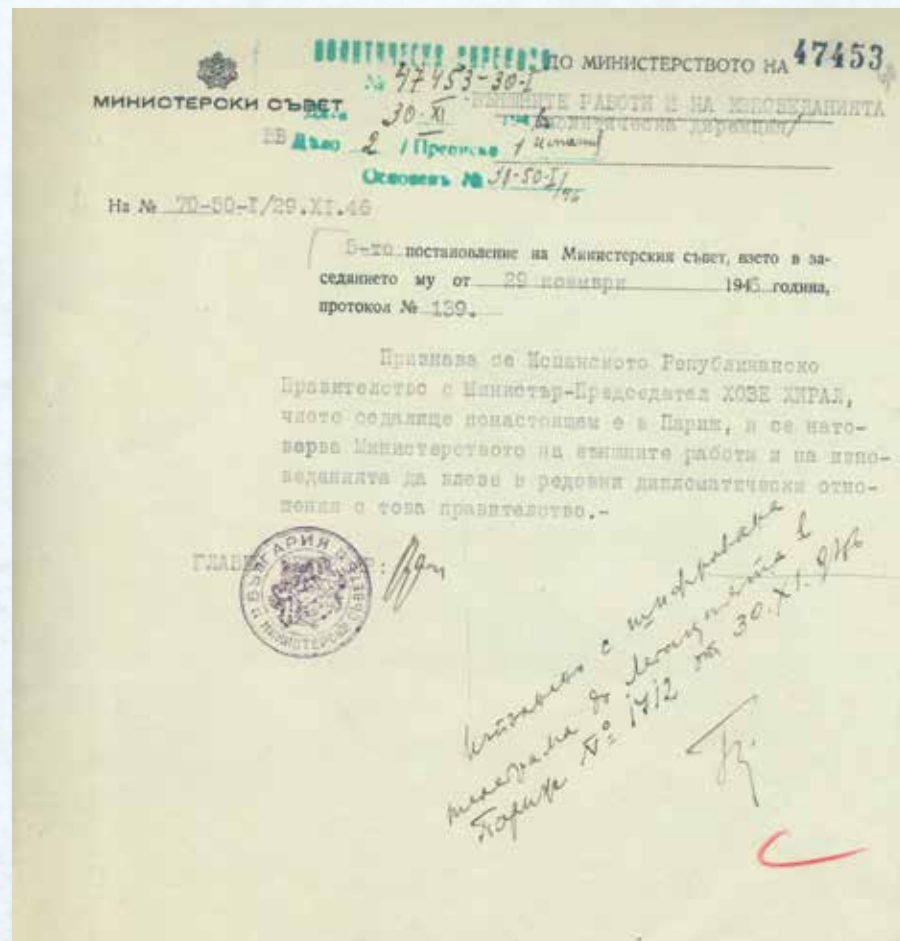

Хулио Миранда.
ЦДА, ф. 1479, оп.1, а.е. 467, л. 15
Julio Miranda.

Писмо от Хосе Хирал, министър-председател на испанското задгранично правителство в Париж, до Георги Кулишев, министър на външните работи, с искане за откриване на републиканска легация в София и даване AGREMAN за назначаването на Хулио Миранда. Париж, 23 септ. 1946 г. ЦДА, ф. 1477, оп. 3, а.е. 74, л. 82

Carta de José Giral, Primer Ministro del gobierno republicano español en París, a Georgi Kulichev, Ministro de Asuntos Exteriores, solicitando la apertura de una legación republicana en Sofía y proponiendo el nombramiento de Julio Miranda. París, 23 de septiembre. 1946.

Постановление № 5 на Министерски съвет за признаване на Испанското републиканско правителство на Хосе Хирал със седалище в Париж и за установяване на редовни дипломатически отношения. 29 ноем. 1946 г.
ЦДА, 1477, оп. 3, а.е. 74, л. 90

Decreto №5 del Consejo de Ministros sobre el reconocimiento del Gobierno republicano español de José Giral, con sede en París, y sobre el establecimiento de relaciones diplomáticas desde el 29 de noviembre de 1946.

Връчване на акредитивните писма на Хулио Миранда.
София, 6 авг. 1947 г.
ЦДА, ф. 1479, оп. 1, а.е. 467, л. 14

La entrega de credenciales por Julio Miranda. Sofía, 6 de agosto de 1947.

ИСПАНИСТИКАТА В БЪЛГАРИЯ EL HISPANISMO EN BULGARIA

Борис Шивачев. Автопортрет.
ЦДА – Библиотека

Boris Shivachev. Autorretrato

Борис Шивачев е първият български испанист и преводач от испански. Публикува 12 статии в мадридския вестник „Ла Гасета литерария“ за испанския и българския език, литература и култура. През 1928 г. в „Ла Гасета литерария“ отбелязва: „Преди не можеше да се говори за испанистика в България. Сега вече е направена първата крачка в тази насока.“ През 1933 г. в Софийския университет е открит курс по испански език, а първите испански лектори, пристигнали за тази цел са Хосе Алварес Прида и Естанислао Кирога.

Boris Shiváchev es el primer búlgaro hispanista y traductor del español. Publicó 12 artículos sobre lengua, literatura y cultura en español y búlgaro en el periódico madrileño La Gaceta Literaria. En 1928, este periódico señalaba: “Antes, uno no podía hablar sobre estudios españoles en Bulgaria. El primer paso en esta dirección ya se ha dado”. En 1933, se abrió un curso de español en la Universidad de Sofía, y los primeros profesores de español que llegaron con este propósito fueron José Álvarez Prida y Estanislao Quiroga.

Софийският университет. 1935 г.
ДА – Хасково, ф. 1525, оп. 1, а.е. 60, л. 7

La Universidad de Sofía.

Устав на Испанския клуб в София. 6 дек. 1929 г.
ДА – София, ф. 3К, оп. 1, а.е. 270, л. 12.

Estatuto del Club de español en Sofía. 6 de diciembre de 1929.

„Клубът се намира под патронажа, управлението и покровителството на Испанската легация в София. Решенията на настоятелството и общото събрание подлежат на одобрение от Испанския пълномощен министър в София или от заместника му. Ако предложението не бъде одобрено, то остава без последствие. Решенията и резолюциите на Испанския пълномощен министър или Шарже д'афер, ако има такива, трябва да бъдат зачитани от клуба“.
Чл. 30 от устава на Испанския клуб

“El Club está bajo el patrocinio y la administración de la Embajada española en Sofía. Las decisiones de la Junta de Síndicos y la Asamblea General están sujetas a la aprobación del Ministro Plenipotenciario español en Sofía o de su Adjunto. Si la propuesta no se aprueba, queda sin consecuencias. Las decisiones y resoluciones del Ministro Plenipotenciario español o el Encargado de Negocios, en su caso, deben ser respetadas por el Club”.
Artículo 30 de los estatutos del Club español.

Сцена от пиесата „Волпоне“ на Лопе де Вега с участието на М. Стубленска, Кр. Горанов и др.
София, 1935 г.

ЦДА, ф. 1004К, оп. 1, а.е. 22

Escena de la obra “El perro del hortelano”, de Lope de Vega, protagonizada por M. Stublenska, Kr. Goranov y otros. Sofía, 1935.

Сред приятелите на Испанския клуб са Тома Томов, Александър Балабанов, Елисавета Багряна, Дора Габе. През 1935 г. Тома Томов организира честването на 300 г. от смъртта на Лопе де Вега.

Entre los amigos del Club español están Tomas Tomov, Alexander Balabanov, Elisaveta Bagryana, Dora Gabe. En 1935, Tomas Tomov organizó la celebración del 300 aniversario de la muerte de Lope de Vega.

Елисавета Багряна.
ЦДА, ф. 373К,
оп. 1, а.е. 697, л. 1

Elisaveta Bagryana.

Дора Габе.
ЦДА, ф. 1771К,
оп. 1, а.е. 1133, л. 6

Dora Gabe.

Александър Балабанов. Рисунка от Константин Щъркелов. 5 септ. 1932 г.
ЦДА, ф. 2046К, оп. 2, а.е. 212

Alexander Balabanov. Dibujo realizado por Konstantin Shtarkelov.

Проф. Тома Томов.
ДАА – Библиотека

Tomas Tomov.

Десетилетия по-късно, през 1961 г. в Софийския университет е открита специалност Испанска филология, ръководена от проф. Тома Томов, а през 1974 г. Мадридският автономен университет открива лекторат по български език с лектори Емилия Цанкова и проф. Иван Кънчев.

Décadas más tarde, en 1961, se abrió una especialidad en Filología española en la Universidad de Sofía, dirigida por el profesor Tomas Tomov, y en 1974 la Universidad Autónoma de Madrid abrió un Lectorado de búlgaro con los profesores Emilia Tsankova y el profesor Ivan Kanchev.

Откриване на първата испано-българска среща в Мадридския университет. Мадрид, 1981 г.
ЦДА, ф. 720, оп. 5, 81-2214-28

La apertura de la primera reunión de la comisión hispano-búlgara en la Universidad de Madrid. Madrid, 1981

Проф. Иван Кънчев по време на награждаването му с кръста на кавалер на ордена „Исабел Католическа“. 1992 г.
ДАА – Библиотека

El Profesor Ivan Kanchev recibiendo la Cruz de Caballero de la Orden de Isabel la Católica. 1992.

ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ПОДЕМ В ОТНОШЕНИЯТА RECUPERACIÓN E INTENSIFICACIÓN DE LAS RELACIONES

Габриел Ф. Валдерама, министър на външните работи, по време на подписване на търговската спогодба между Испания и НРБ. София, 1971 г.
ЦДА, ф. 720, оп. 5, 71-3170-4

Gabriel F. Valderama, Ministro español de Asuntos Exteriores, durante la firma del acuerdo comercial entre España y la República Popular de Bulgaria. Sofía, 1971.

След десетилетия на дистанциране, през 1970 г. правителството на НРБ и правителството на ген. Франко постигат споразумение за откриване на консулско-търговски представителства в Мадрид и София. След обявяването на Испания за парламентарна монархия, правителствата на двете страни се договарят на 26 ян. 1977 г. да издигнат дипломатическите си отношения на ниво посолства. Първите посланици са Хосе Мария Триас де Бес и Крум Босев.

Después de décadas de distanciamiento, en 1970 el gobierno de la República Popular de Bulgaria y el gobierno español del general Franco llegaron a un acuerdo para abrir oficinas consulares y comerciales en Madrid y Sofía. Tras la declaración de España como monarquía parlamentaria, los gobiernos de los dos países acordaron el 26 de enero de 1977 elevar sus relaciones diplomáticas al nivel de las embajadas. Los primeros embajadores fueron José María Trías de Bes y Krum Bosev.

Решение на МС за определяне състава на правителствена делегация за водене преговори за търговски и икономически отношения между НРБ и Испания. София, 12 ян. 1974 г. ЦДА, ф. 136, оп. 59, а.е. 3, л. 1

Decisión del Consejo de Ministros referente la composición de delegación gubernamental para las negociaciones sobre comercio y relaciones económicas entre la República Popular de Bulgaria y España. Sofía, 12 de enero 1974.

Крум Босев, пълномощен посланик в Мадрид, и крал Хуан Карлос по време на връчване на акредитивните писма на Босев. Мадрид, 5 май 1977 г. ЦДА, ф. 720, оп. 5, 77-3104-13, 14

Krum Bosev, Embajador Extraordinario y Plenipotenciario en Madrid y el Rey Juan Carlos durante la presentación de las credenciales de Bosev. Madrid, 5 de mayo de 1977.

Награждаване на Хосе Мария Триас де Бес, извънреден и пълномощен министър на Испания в България, с орден „Мадарски конник“. София, 1980 г. ЦДА, ф. 720, оп. 5, 80-4055-2

La entrega a José María Trias de Bes, Embajador Extraordinario y Plenipotenciario de España en Bulgaria, de la Orden del Caballero de Madara. Sofía, 1980.

Карлос Пикер, държавен секретар на външните работи на Испания, и Тодор Живков по време на среща. София, 1980. ЦДА, ф. 720, оп. 5, 80-556-3

Carlos Piquer, Secretario de Estado de Asuntos Exteriores de España, y Todor Zhivkov durante una reunión. Sofía, 1980.

М. Иванов, заместник министър на външните работи, и Карлос Пикер, държавен секретар на външните работи на Испания, подписват договор за сътрудничество в областта на културата, науката и техниката. София, 1980 г.
ЦДА, ф. 720, оп. 5, а.е. 100, 80-551-2

M. Ivanov, Viceministro de Asuntos Exteriores, y Carlos Piquer, Secretario de Estado de Asuntos Exteriores de España, firmaron un acuerdo de cooperación en el campo de la cultura, la ciencia y la tecnología. Sofía, 1980.

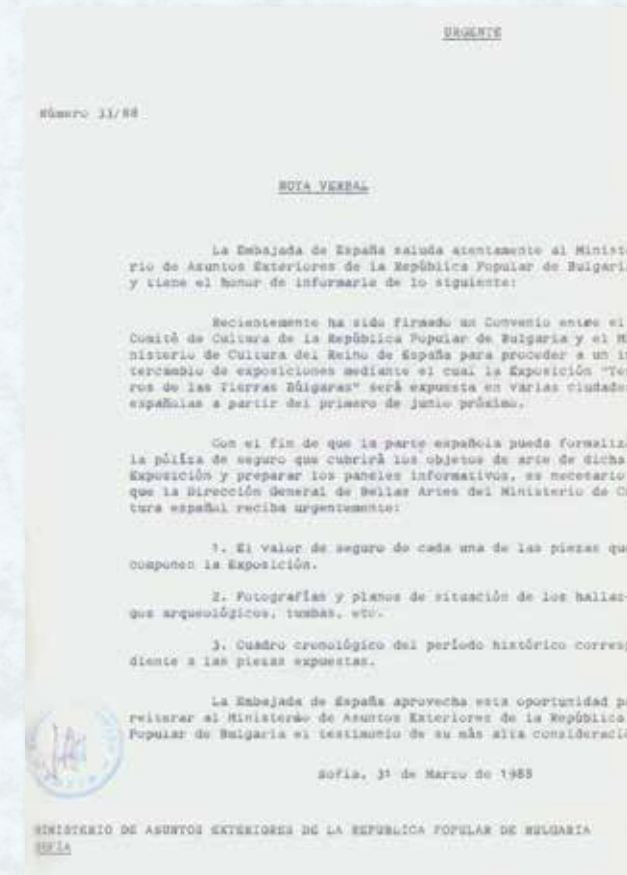
„Водени от желанието да продължат да развиват и разширяват сътрудничеството в областта на културата между двете страни, в съответствие с духа на изпълнението на Договора за сътрудничеството в областта на културата, подписан в София на 7 март 1980 г. българската и испанската страна договарят следното споразумение за показването в град Мадрид на изложбата „Съкровищата от българските земи“. Из споразумение между Комитета за култура на НРБ и Министерството на културата на Испания. 17 март 1988.

“Impulsadas por el deseo de continuar desarrollando y expandiendo la cooperación cultural entre los dos países, de acuerdo con el espíritu y en ejecución del Tratado de Cooperación Cultural, firmado en Sofía el 7 de marzo de 1980, las partes búlgara y española negocian el siguiente acuerdo para la exhibición en la ciudad de Madrid de la exposición “Tesoros de las tierras búlgaras”. De un Convenio entre el Comité de Cultura de la República Popular de Bulgaria y el Ministerio de Cultura de España. 17 de marzo de 1988.

Предмети от Панагюрското и Вълчитрънското златни съкровища.
ЦДА, ф. 720, оп. 5, а.е. 100, 70-1895-4, 70-1898-5

Objetos de los tesoros expuestos de Panagyurishte y Valchitran.

Вербална нота на посолството на Испания в София за организиране на изложбата „Съкровищата от българските земи“ в Испания. София, 31 март 1988 г.
ЦДА, ф. 405, оп. 1, а.е. 427, л. 36

Nota verbal de la Embajada de España en Sofía para organizar la exposición „Tesoros de las tierras búlgaras“ en España. Sofía, 31 de marzo de 1988.

*Тодор Живков връчва Ботевската награда за поезия на Рафаел Алберти. София, 1981 г.
ЦДА, ф. 720, оп. 5, а.е. 100, 81-3232-1*

Todor Zhivkov entrega el Premio Botev de Poesía a Rafael Alberti. Sofía, 1981.

*Концерт на Никанор Цабалета (арфа), участник в Международния фестивал Софийски музикални седмици. София, 21 юни 1984 г.
ЦДА, 1271, оп. 1, а.е. 35, л. 2*

Concierto de Nicanor Zabaleta (arpa), participante en el Festival Internacional Sofia MusicWeeks. Sofía, 21 de junio de 1984.

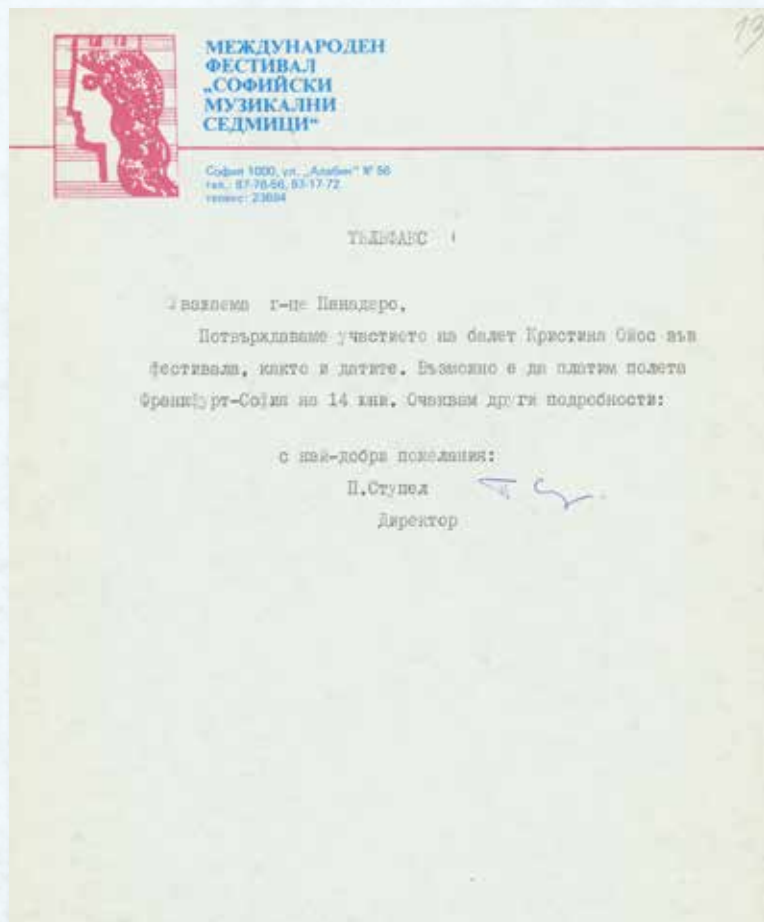
*Хосе Куенка, посланик на Испания в София, по време на откриването на изложбата „Испанска графика XVIII-XIX в.“ в Националната художествена галерия. София, 1983 г.
ЦДА, ф. 720, оп. 5, а.е. 100, 83-1751-10*

José Cuenca, embajador de España en Sofía durante la inauguración de la exposición „Gráfica española del siglo 18-19“ en la Galería Nacional de Arte. Sofía, 1983.

*Изложба „Испанска живопис – златен век“ в залите на Галерията за чуждестранно изкуство. София, 1989 г.
ЦДА, ф. 720, оп. 5, а.е. 100, 89-418-11*

La exposición „Pintura española – Edad de oro“ en los salones de la Galería de Arte Extranjero. Sofía, 1989.

Писмо от Петър Ступел до г-жа Кристина Ойос Панадеро за участието на балетната трупа на Кристина Ойос в Международния фестивал Софийски музикални седмици. София, ян. 1990 г. ЦДА, ф. 1271, оп. 1, а.е. 208, л. 13

Carta de Petar Stupel a la Sra. Cristina Hoyos Panadero sobre la participación de la compañía de ballet de Cristina Hoyos en el Festival Internacional Sofia Music Weeks. Sofía, enero de 1990.

Момент от изпълнението на балетната трупа „Кристина Ойос“. София, 1990 г. ЦДА, ф. 1271, оп.1, а.е. 208, л. 40

Un momento de la actuación de la compañía de ballet „Cristina Hoyos“. Sofía, 1990.

ИСПАНИЯ И БЪЛГАРИЯ В СПОРТА ESPAÑA Y BULGARIA EN EL DEPORTE

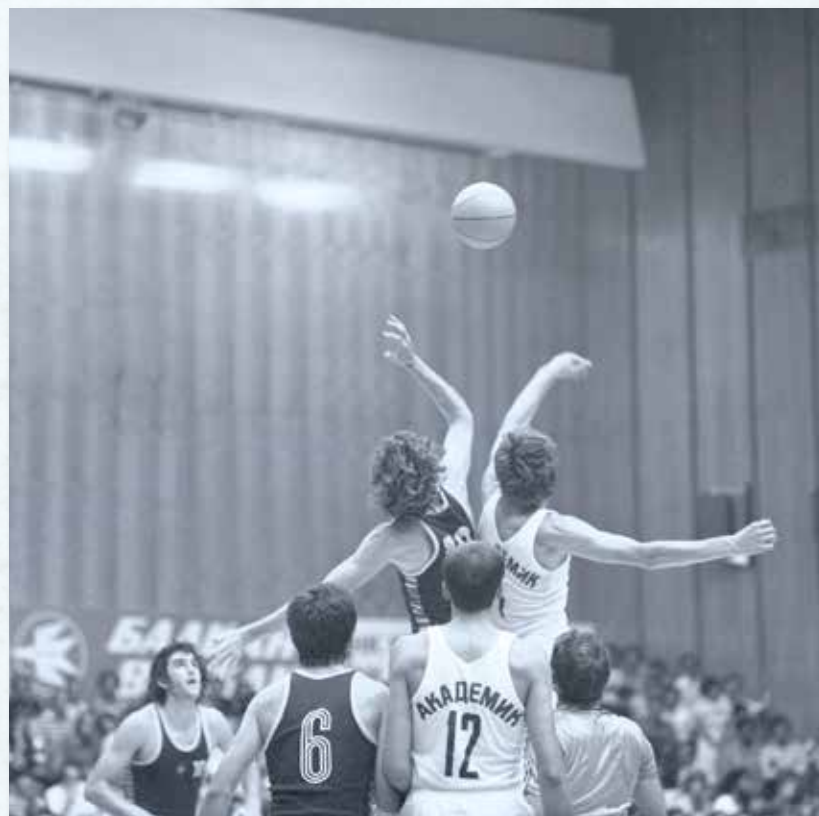
Футболна среща между отборите на „Левски-Спартак“ и Барселона. 1976 г. ЦДА, ф. 720, оп. 5, а.е. 100, 76-622-3

Partido de fútbol entre los equipos de „Levski-Spartak“ y “FC Barcelona”. 1976.

Момент от Мундиал '82. ЦДА, ф. 720, оп. 5, а.е. 100, 82-1559-23

Momentos de la Copa del Mundo de 1982.

Испански баскетболен отбор,
Универсиада '77 г. София. 1977 г.
ЦДА, ф. 720, оп. 5, а.е. 100,
77-2571

Equipo de baloncesto español.
Sofía. 1977.

Емилио Бутрагенъ-Лешояда.
ЦДА, ф. 720, оп. 5, а.е. 100, 90-788-10

Emilio Butragueño Vulture.

Решение № 142 за отсичане на монети, посветени на Световното футболно първенство „Испания ,82“. 1980 г.

ЦДА, ф. 136, оп. 73, а.е. 280

Decisión № 142 sobre la acuñación de monedas dedicadas a la Copa Mundial de España ,82'. 1980.

Христо Стоичков-Камата.
Източник: Интернет

Hristo Stoichkov-Kamata.

Билет за футболен мач България – Испания. Англия, 1996 г.
Източник: Интернет

Entrada para el partido de fútbol Bulgaria – España.
Inglaterra, 1996.

Световното първенство по художествена гимнастика. Валядолид, 1986 г.
ЦДА, ф. 720, оп. 5, а.е. 100, 86-248-25

Campeonato Mundial de Gimnasia Rítmica. Valladolid. 1986.

ВЕЧНИЯТ ИДАЛГО EL ETERNO HIDALGO

Илюстрации към „Дон Кихот“.
ЦДА, ф. 1271, оп. 1, а.е. 173, л. 1, 2

Ilustraciones para „Don Quijote“.

Фьодор Шаляпин в ролята на Дон Кихот.
С посвещение на Надя Афеян.
ЦДА, ф. 578К, оп. 1, а.е. 27, л. 2

Fyodor Chaliapin como Don Quijote. Con
dedicación a Nadia Afeyan.

„Да, Дон Кихот съм ази и години
ще сторя триста днес, но чуден жар
у мене пламеней, сърце не стине
и няма никога да бъда стар:
бог дивен вечна младост ми е дал,
да любя вечно младий идеал“.
„Дон Кихот в България“
Стихотворение от Константин Величков. 1905 г.

“Sí, hace años que soy Don Quijote
Hoy haré trescientos, pero un calor maravilloso
Tengo una llama, mi corazón no se enfría
y nunca seré viejo:
Dios me ha dado la eterna juventud
Amar el ideal eternamente joven”.
“Don Quijote en Bulgaria”
Poema de Konstantin Velichkov. 1905.

Писмо от Националния комитет за защита на мира по случай тържественото честване на 350 години от първото издание на „Дон Кихот“. 1955 г.
ЦДА, ф. 908К, оп. 1, а.е. 46, л. 1

Carta del Comité Nacional para la Protección de la Paz con motivo del 350 aniversario de la primera edición de Don Quijote. 1955.

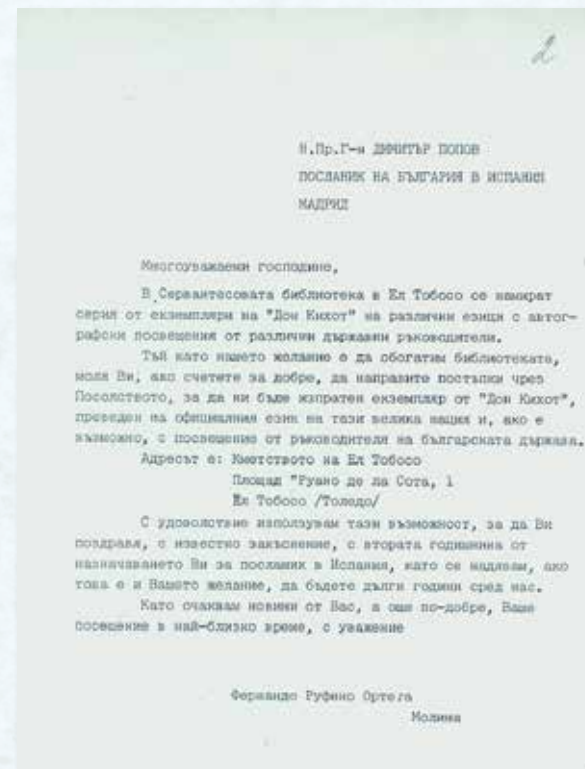
Сцена от балета „Дон Кихот“ с участието на Найден Шулеков, Асен Наков, н.а. Вера Кирова.
ЦДА, ф. 888, оп.1, а.е. 77

Foto del ballet „Don Quijote“ con la participación de Naiden Shulekov, Asen Nakov, n.a. Vera Kirova.

Скулптурната композиция „Дон Кихот и Санчо Панса“ пред Дома на хумора, Габрово.

La composición escultórica de Don Quijote y Sancho Panza frente a la Casa del Humor, Gabrovo.

Писмо от кмета на Ел Тобосо, (Толедо), Испания, до българския посланик с молба за предоставяне на екземпляр от българското издание на „Дон Кихот“ с посвещение от Тодор Живков. 1982/83 г.
ЦДА, ф. 174Б, оп.2, а.е. 874, л. 1

Carta del alcalde de El Toboso (Toledo) en España al embajador búlgaro con una solicitud de una copia de la edición búlgara de „Don Quijote“ con una dedicatoria de Todor Zhivkov. 1982/83.

Принц Филипе и принцеса Летисия, заедно с Георги Първанов, президент на Република България, и съпругата му Зорка Първанова по време на откриването на Испанския културен център „Сервантес“. На церемонията присъства и Сесар Антонио Мулина, генерален директор на всички институти по света, носещи името Сервантес. София, 2005 г.
Източник: Интернет

El Príncipe Felipe y la Princesa Letizia, junto con Georgi Parvanov, Presidente de la República de Bulgaria, y su esposa Zorka Parvanova, durante la inauguración del Instituto Cervantes en Sofía. A la ceremonia también asistió César Antonio Molina, Director General de la Red de Institutos Cervantes en el mundo. Sofía, 2005.

ОТНОШЕНИЯТА ДНЕС LAS RELACIONES ACTUALES

Момент от обявяването на дарение от 41 испански художници на Националната галерия за чуждестранно изкуство. Дарението е реализирано с подкрепата на посолството на Испания. 2003 г. ЦДА – Библиотека

Una imagen del acto de entrega de obras de 41 artistas españoles a la Galería Nacional de Arte Extranjero. La donación se realizó con el apoyo de la Embajada de España. 2003

Българската и испанската експедиции на остров Ливингстън, Антарктида. 2004 г. В далечният континент базите на двете изследователски бази са една до друга, а геолозите заедно проучват флората и фауната на Антарктическият континент. ЦДА – Библиотека

Expediciones búlgaras y españolas a la isla Livingston, Antártida. 2004. En la lejana Antártida, las dos bases científicas

están una al lado de la otra, y los geólogos búlgaros y españoles estudian juntos la flora y la fauna del continente antártico.

От 1989 г. започва най-плодотворният период на двустранните отношения, включително търговски и икономически. Макар и с няколко години разлика, и двете държави преминават през мирен демократичен преход и прогресивно отваряне на своите икономики, завършили с присъединяването им към Европейския съюз – Испания през 1986 г. и България през 2007 г., и към НАТО – Испания през 1982 г. и България през 2005 г. Испания винаги е подкрепяла интеграцията на България в институциите на Европейския съюз, както и в други международни организации.

A partir de 1989 comienza el periodo más fructífero de las relaciones bilaterales, incluidas las comerciales y económicas. Ambos países han experimentado transiciones democráticas pacíficas y progresiva apertura de sus economías, que culminan con el ingreso en la Unión Europea –España en 1986 y Bulgaria en 2007 – y en la OTAN –España en 1982 y Bulgaria en 2005. España siempre apoyó la integración de Bulgaria en las instituciones comunitarias y en otros organismo internacionales.

Симеон Сакскобурготски, министър-председател на Република България, и съпругата му Доня Маргарита, с инфантата Елена де Бурбон заедно с испански художници. 2003 г. ЦДА – Библиотека

Simeón de Sajonia-Coburgo-Gotha, Primer Ministro de la República de Bulgaria, y su esposa Doña Margarita, con la Infanta Elena de Borbón, junto a artistas españoles. 2003.

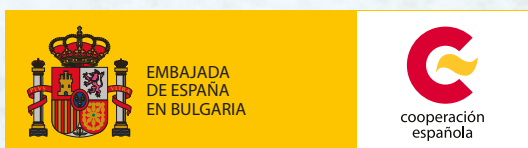

Настояща рамка за културното сътрудничество е Споразумението за културно, образователно и научно сътрудничество между Кралство Испания и Република България, подписано на 12 май 2015 г. Посолство на Кралство Испания в Република България

El marco actual de la cooperación cultural es el Acuerdo de Cooperación Cultural, Educativa y Científica entre el Reino de España y la República de Bulgaria firmado el 12 de mayo de 2015.

Първата Испанска гимназия в България е открита през 1991 г. под името „Мигел де Сервантес“. На 18 септември 2001 г. е подписано Споразумението за създаване на испанските езикови секции и гимназии в Република България. Днес има 14 испански секции в различни градове на България, които принадлежат към мрежата от испански секции и гимназии на Министерството на образованието и професионалното обучение на Испания. Освен това, в цялата страна, в 150 средни училища се преподава испански език. Отдел „Образование“ на Испанско Посолство е открит през 2003 г., първият такъв в Югоизточна Европа. Институт Сервантес в София е открит през 2006 г. Испанският като чужд език отбелязва най-бърз ритъм на растеж по брой изучаващи го ученици.

El primer Instituto Bilingüe de español en Bulgaria se establece en 1991 con el nombre “Miguel de Cervantes”. El 18 de septiembre de 2001 se firma el Acuerdo sobre creación de Secciones Bilingües con idioma español en la República de Bulgaria. Hoy en día hay 14 Institutos Bilingües en diferentes ciudades de Bulgaria que pertenecen a la red de Secciones Bilingües del Ministerio de Educación y Formación Profesional de España. Además, hay 150 institutos secundarios en todo el país en los que se enseña el español. La Consejería de Educación se inaugura en 2003, siendo la primera que se abrió en el Sudeste de Europa. El Instituto Cervantes de Sofía se crea en 2006. El español es la lengua extranjera que experimenta un mayor ritmo de crecimiento en número de estudiantes.

110 España y Bulgaria Испания и България

Съставители

Иванка Гезенко, Димитър Стоименов
Димитър Попов, Анхелес Аластруе

Превод на испански

Анхелес Аластруе, Силвия Велинова

Технически сътрудник

Светла Николова

Дизайн

Ивелина Велинова, д-р Стоян Бунджулов

Консултант

Алехандро Поланко Мата, Посланик на
Испания в България

Compilado y editado por:

Ivanka Gezenko, Dimitar Stoimenov,
Dimitar Popov; Ángeles Alastrué

Traducción al español:

Ángeles Alastrué, Silvia Velinova

Asistente técnico:

Svetla Nikolova

Artista:

Ivelina Velinova, Phd Stoyan Bundjulov

Consultor de diseño:

Embajador: Alejandro Polanco Mata,
Embajador de España en Bulgaria

© Държавна агенция „Архиви“, 2020

© Ивелина Велинова, 2020

ISBN 978-619-7070-33-0